

Plan Odnowy Miejscowości
Skidziń
na lata 2009 – 2015

Spis treści

Wstęp.....	3
Charakterystyka sołectwa Skidziń.....	5
Położenie.....	5
Klimat.....	6
Historia.....	7
Krajobraz kulturowy.....	9
Ludność.....	11
Inwentaryzacja zasobów.....	12
Rynek pracy i gospodarka.....	12
Gospodarka.....	12
Bezrobocie.....	16
Gospodarka rolna.....	22
Walory przyrodnicze.....	22
Kultura.....	23
Zabytki.....	23
Instytucje kultury.....	27
Edukacja.....	31
Sport.....	33
Organizacje społeczne.....	34
Analiza SWOT.....	36
Wizja rozwoju.....	37
Planowane zadania i przedsięwzięcia z zakresu odnowy wsi.....	38
System wdrażania i monitoringu.....	39

Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości Skidziń (POM) jest dokumentem, który ma na celu przedstawienie wizji rozwoju wsi Skidziń. Konieczność jego opracowania wynika wprost z wymogów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW) – Oś priorytetowa 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” - Działanie „Odnowa i rozwój wsi”. POM jest również niezbędnym dokumentem przy ubieganiu się o środki dla projektów z zakresu odnowy wsi realizowanych w ramach osi 4 „LEADER”.

Celem Działania „Odnowa i rozwój wsi” jest wpływ na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi to rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Realizacja działania tworzy warunki dla rozwoju społeczno - ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich.

W ramach działania wsparciem finansowym będą objęte projekty m.in. z zakresu:

1. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno - kulturalne, w tym świetlic i domów kultury;
2. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów małej architektury;
3. budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego,
4. zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów;
5. operacji związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;
6. urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
7. budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury turystycznej;
8. zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości;
9. rewitalizacji budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;
10. zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne;
11. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
12. odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;
13. wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie — w zakresie koniecznym do realizacji pozostałych operacji,

14. zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich;
15. zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;

Plan Odnowy Miejscowości Skidziń określa generalny kierunek rozwoju wsi oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Z uwagi na fakt, iż odnowa wsi jest wypadkową aktywności, zaangażowania i solidarnej postawy mieszkańców, w przygotowanie dokumentu zaangażowani zostali od samego początku mieszkańcy wsi, w szczególności wybrani przedstawiciele. Spełniony został zatem podstawowy warunek – oddolnej inicjatywy współpracy dla osiągnięcia wspólnego celu. Z kolei warunkiem ubiegania się o środki unijne jest zgodność Planu Odnowy Miejscowości ze Strategią Rozwoju Gminy oraz innymi dokumentami strategicznymi o charakterze lokalnym, regionalnym, krajowym, dlatego też Plan Odnowy Miejscowości Skidziń wpisuje się w Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego 2007-2013, Strategię Rozwoju Kraju, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia oraz Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007-2013.

Opracowanie i uchwalenie Planu Odnowy Miejscowości stanowi niezbędny warunek przy ubieganiu się o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Działanie „Odnova i rozwój wsi”. Plan Odnowy Miejscowości Skidziń spełnia wyznaczone kryteria w ramach Działania i będzie stanowił obligatoryjny załącznik wniosków aplikacyjnych.

Charakterystyka sołectwa Skidziń

Położenie

Położenie gminy

Gmina Brzeszcze położona jest w środkowo - zachodniej części województwa małopolskiego, w zachodniej części powiatu oświęcimskiego¹. Od północy i północnego wschodu graniczy z gminą Oświęcim, od wschodu z gminą Kęty, od południa z gminą Wilamowice, a od zachodu z gminą Miedźna. Gminy Wilamowice i Miedźna stanowią równocześnie granicę pomiędzy województwem małopolskim i śląskim.

Gmina Brzeszcze jest gminą górniczo – przemysłowo - rolniczą. W skład gminy wchodzi miasto Brzeszcze oraz 5 sołectw:

- Jawiszowice,
- Skidziń,
- Przecieszyn,
- Zasole,
- Wilczkowice.

Na terenie gminy przeważa zabudowa jednorodzinna wolnostojąca, w dużej części typu wiejskiego. Całkowita powierzchnia gminy (gmina wraz z miastem Brzeszcze) wynosi 46,13 km². Obszar gminy zamieszkuje ponad 21 tys. osób, w tym ok. ośmiuset to mieszkańcy Skidzinia. Główną rolę komunikacyjną na terenie gminy pełni droga wojewódzka nr 933 Chrzanów – Oświęcim – Brzeszcze – Pszczyna. Droga ta łączy Gminę Brzeszcze z drogą krajową nr 1 Gdańsk – Częstochowa – Pszczyna – Bielsko Białe – Cieszyn i drogą krajową nr 44 Gliwice – Tychy – Oświęcim – Kraków. Przez teren gminy przebiega również linia kolejowa, która łączy gminę z Oświęcimiem i dalej Katowicami i Krakowem oraz Czechowicami - Dziedzicami i Pszczyną, Bielskiem - Białą.

Gmina zgodnie z regionalizacją fizyczno - geograficzną J. Kondrackiego (2002) położona jest w obrębie mezoregionu Dolina Górnej Wisły (512,22) i mezoregionu Pogórze Wilamowickie (512,23), należących do makroregionu - Kotlina Oświęcimska (512,2). Obszar gminy położony jest w widłach rzek Wisły i Soły. Wisła stanowi zachodnią granicę gminy, natomiast Soła wschodnią. Powierzchnia Pogórza Wilamowickiego wznosi się łagodnie w kierunku południowym od poziomu 236 m n.p.m. w dolinie Wisły do około 270 m. n.p.m. w południowej części gminy. Największa różnica wysokości wynosi zaledwie 34 m.

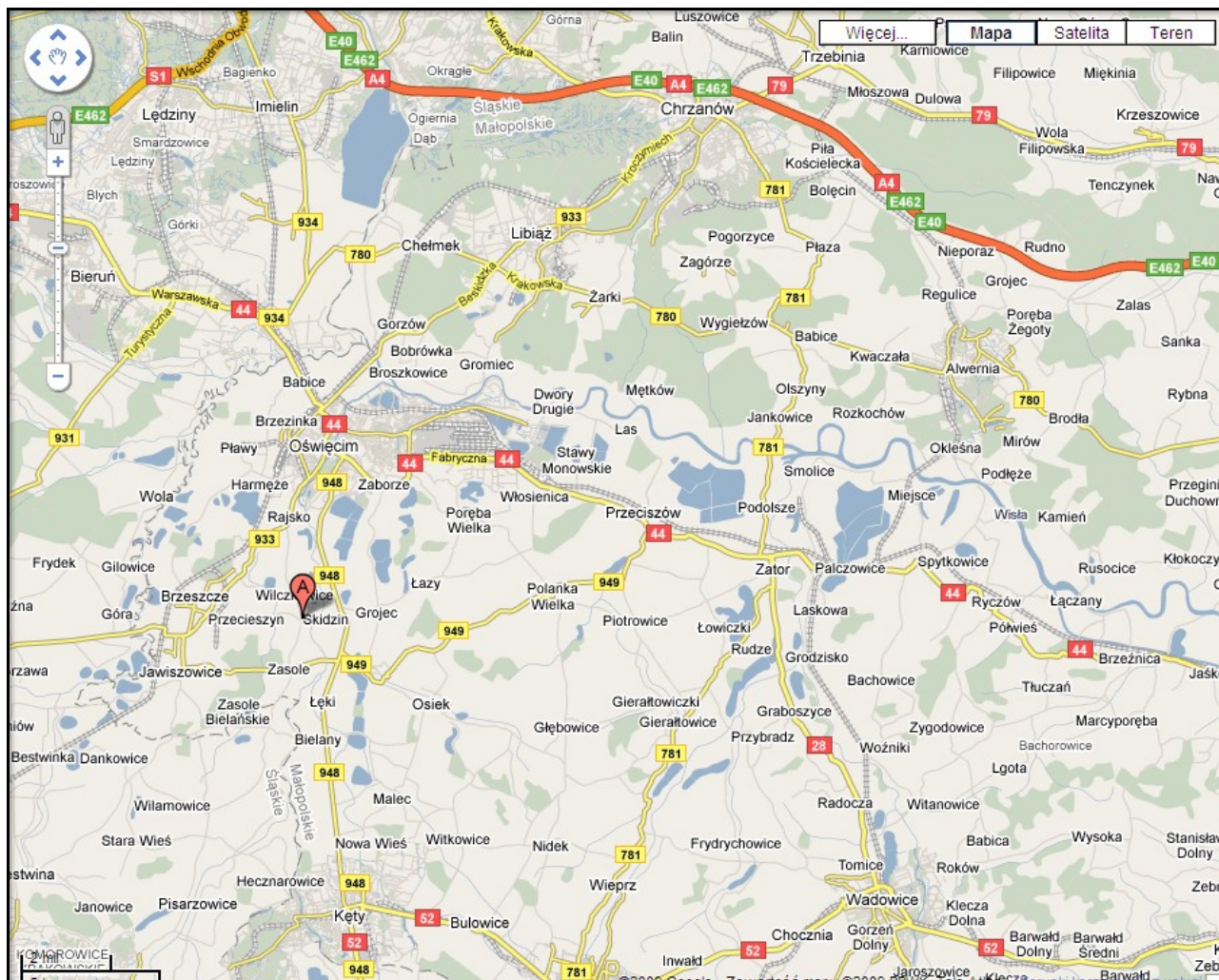
Położenie sołectwa

Sołectwo (wieś) Skidziń jest położone na wschodzie gminy Brzeszcze. Dalej na wschód od Skidzinia leżą miejscowości: Łęki w gminie Kęty oraz, po drugiej stronie wojewódzkiej drogi nr 948 łączącej Oświęcim z Żywcem, Grojec w gminie Oświęcim. Na zachodzie znajdują się brzeszczańskie sołectwo Przecieszyn oraz miasto Brzeszcze, z kolei na północy oraz na południu położone są pozostałe sołectwa gminy Brzeszcze – Wilczkowice i Zasole. Przez sołectwo przebiegają trzy ulice mające status drogi powiatowej: Wypoczynkowa, Oświęcimska i Wyzwolenia, które połączone są skrzyżowaniem (rondem). Teren wsi jest w zasadzie równinny, choć urozmaicony stawami hodowlanymi i rzekami. Ogromną rolę odgrywa Soła, która

¹ Charakterystyka gminy – źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzeszcze, Małopolska Agencja Energii i Środowiska, 2004 r.

w przybliżeniu wyznacza wschodnią granicę sołectwa Skidziń, nierzadko sprawiając zagrożenie powodziowe. Teren stawów hodowlanych oraz wschodnia część sołectwa (od ul. Wypoczynkowej oraz ul. Oświęcimskiej aż do rzeki Soły), z uwagi na cenne walory przyrodnicze, objęte są częścią Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Dolnej Soły” w ramach sieci Natura 2000.

Położenie Skidzinia

źródło: Mapy Google

Klimat

Gmina Brzeszcze położona jest w zasięgu umiarkowanie ciepłego piętra klimatycznego, rejonu Kotliny Oświęcimskiej². Jest to jeden z najcieplejszych regionów w Polsce, jednak zaznacza się na terenie gminy charakterystyczna dla klimatu kotlin zmienność warunków klimatycznych, przejawiająca się niską temperaturą miesięcy zimowych. Średnia roczna suma opadów jest stosunkowo wysoka od około 700 do 900 mm. Głównie w okresie późnej wiosny i wczesnego lata na terenie gminy występuje dość dużo burz z gradem. Obszar jest słabo przewietrzany, występuje duża liczba cisz atmosferycznych i słabszych wiatrów.

W związku z tym, iż rzeźba obszaru jest słabo zróżnicowana, obszar nie odznacza się

² Informacje o klimacie w gminie Brzeszcze - źródło: Program Ochrony Środowiska (...)

wyraźnym zróżnicowaniem mezoklimatycznym. Większość terenów położona jest w obrębie mezoklimatu wyższych teras rzecznych o cechach umiarkowanie korzystnych dla mieszkańców i rolnictwa. Jednak występuje tu skłonność do powstawania i utrzymywania się niskich inwersji termicznych, które sprzyjają koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz dość silne wypromieniowanie ciepła w godzinach nocnych. Z tym wiąże się skrócenie okresu bezprzymrozkowego oraz tendencja do powstawania mgieł radiacyjnych

Historia

Historia gminy

Brzeszcze i okoliczne wsie założono w okresie średniowiecza na prawie niemieckim. Najstarszą wsią na terenie obecnego miasta i gminy są Jawiszowice, wzmiankowane w spisach świętopietrza w 1326 r. Pozostałe wsie poświadczone zostały w XIV i XV w.³

Brzeszcze na początku były wsią książęcą a później królewską. Na początku XVII w. należały do rodu Małachowskich, a po nich do Duninów. W roku 1822 stały się własnością Karola Ludwika Habsburga i pozostały w ich posiadaniu do roku 1924. Następnie Karol Stefan, w ramach rozliczeń podatkowych z rządem polskim podarował majątek w Brzeszczach między innymi Polskiej Akademii Umiejętności. W roku 1903 w Brzeszczach rozpoczęto budowę kopalni węgla, która stała się nowym źródłem utrzymania dla ludności. Stała się również bazą dla powstania i rozwoju życia społecznego, kulturalnego i działalności politycznej.

Rok 1939 rozpoczął trwający blisko 6 lat okres okupacji hitlerowskiej. Teren obecnej gminy znajdował się w granicach III Rzeszy. W 1940 niemiecki okupant przystąpił do budowy obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, natomiast w 1942 r. na terenie Brzeszcz i Jawiszowic powstały dwa podobozy – Budy i Jawischowitz. Brzeszcze zostały wyzwolone przez wojska radzieckie 27 stycznia 1945r. Po roku 1945 nastąpił dynamiczny rozwój miejscowości, szczególnie w latach 60-tych i 70-tych.

7 lipca 1962 roku Brzeszcze uzyskały prawa miejskie, natomiast obecny kształt administracyjny miasta i gminy został ustalony w 1982 roku. W 1966 roku miasto otrzymało swój herb, którego projektodawcą jest Józef Fijas.

Od 1 stycznia 1999r Gmina Brzeszcze wchodzi w skład powiatu oświęcimskiego w województwie małopolskim.

Środowisko kulturowe Gminy Brzeszcze tworzą występujące na tym terenie obiekty zabytkowe, zachowane formy budownictwa zagrodowego, przykopalniane osiedla robotnicze, kapliczki, krzyże przydrożne, pomniki, cmentarze i inne elementy małej architektury.

Historia sołectwa

Trudno jest dziś powiedzieć coś konkretnego o początkach i powstaniu wsi Skidziń. Najprawdopodobniej rzeka Soła stwarzała dogodne warunki do osiedlenia się nad nią większych skupisk ludzkich. Nie wiadomo też kiedy i w którym miejscu powstały pierwsze zabudowania wsi, jako że Soła wielokrotnie w ciągu wieków zmieniała koryto. Dzięki dokumentom z 1359 r. dotyczącym powołania przez czeskiego władcę Wacława starosty oświęcimskiego, które zachowały się w Klasztorze Ojców Cystersów w Mogile pod Krakowem, dowiadujemy się o mianowaniu ówczesnego dziedzica Skidzinia Stachna ze Skiedna na urząd starosty księstwa oświęcimskiego.

3 Historia gminy – źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzeszcze, Małopolska Agencja Energii i Środowiska, 2004 r.

Można więc z pełną odpowiedzialnością powiedzieć, że początki wsi Skidziń sięgają XIV w.⁴ Zaś dokument z 1457 r. dotyczący sprzedaży księstwa oświęcimskiego królowi Kazimierzowi Jagiellończykowi wylicza szereg miejscowości, a wśród nich Skidziń i Wilczkowice. Na mapie księstwa oświęcimskiego i zatorskiego z 1563 r. znajdujemy miejscowość Skiedzien. Taka też nazwa tej wsi występuje w późniejszych dokumentach.

Mapa księstwa oświęcimskiego i zatorskiego z 1563 r.

Mapa księstwa oświęcimskiego i zatorskiego z r. 1563, rys. Stanisław Porębski

źródło: Jan Stanek „Z dziejów ziemi oświęcimskiej”, opracowania P. H. Fajfer.

W XV w. 40 wsi księstwa oświęcimskiego, a wśród nich Skidziń, było prywatną własnością szlachty, zaś książę miał prawo ciągnąć pewne korzyści z nich. Dokładniejsze wiadomości o zmieniających się kolejnych właścicielach Skidzinia pochodzą z początku XVII w. Otóż w 1626 r. Krzysztof Koryciński, kasztelan wojnicki i starosta gniewkowski herbu Topór, nabył na własność Wilamowice, Skiedzien i Przecieszyn. Po jego śmierci w 1636 r. (zmarł w Alwerni) dobra te (Wilamowice, Skidziń i Przecieszyn) przeszły w posiadanie żony Korycińskiego – Anny z Chlewińskich Korycińskiej, a kiedy ta zmarła w 1640 r. stał się własnością syna Jana Stanisława Korycińskiego, starosty gniewkowskiego. Jego żona Krystyna, po śmierci męża w 1667 r., wyszła powtórnie za mąż za Marcina Kalinowskiego, starostę łojowskiego (zginął pod Chocimiem w 1673r.). Dziedziczka Krystyna Kalinowska w 1696 r. podarowała plebanowi Janowi Foxowi i jego następcom staw zwany „Pod górka”. Zapis ten został dokonany w Skidzinu i brzmi: 1696.10.VIII Akt darowizny stawu „Pod górka” Janowi Foxowi, plebanowi wilamowickiemu, przez Krystynę Kalinowską, starościnię gniewkowską i łojowską w Skiednu. Po śmierci Krystyny Kalinowskiej w 1702 r. przeszły Wilamowice wraz ze Skidzinem na własność dziedziczną Jakuba Władysława Morsztyna, który nie mieszkając w Wilamowicach oddał zarząd majątku w ręce rządców obejmujący: Skidziń, Przecieszyn, Wilamowice. Jurysdykcję nad tutejszymi poddanymi

4 Historia sołectwa – źródło: Jan Stanek „Z dziejów ziemi oświęcimskiej”, opracowania P. H. Fajfer.

wykonywali albo sami dziedzice albo przez swych rządców, ewentualnie przez dzierżawców, którzy mieszkali we dworze (zamku) w Skidziniiu.

Następnymi właścicielami tych dóbr byli: Helena Morsztynowa z Kaliskich, Stanisław Łętkowski, podstoli krakowski, podkomorzy krakowski, rotmistrz wojska koronnego, w 1750 r. - Andrzej de Raciborsko Morsztyn (brat J.W. Morsztyna). Kolejni właściciele to: Piotr Pac - starosta wilejski oraz Antoni Woyna - cześnik podlaski. Dziedzice ci, mając dobra w odległych stronach Rzeczypospolitej, rzadko odwiedzali Wilamowice, powierzając zarząd dóbr komisarzom mieszkającym w Skidziniiu.

Od 1758 r. dobra „klucza skiedzieńskiego” przeszły na własność Franciszka Schwarzenberga - Czernego, kasztelana wojnickiego i oświęcimskiego. Po jego śmierci przejął je w posiadanie Kazimierz Szembek, generał adiutant i szambelan króla Stanisława Augusta.

W 1767 r. K. Szembek przekazał w dzierżawę Wilamowice, Skidziń i Przecieszyn Łukaszowi Moszczyńskiemu podstolemu radomskiemu, który zarządzał w imieniu dziedzica. Komisarzami zaś „klucza skidzińskiego”, do którego Wilamowice należały, byli: Feliks Sochacki (1767-1770), W. Kozłowski (1771-1780), W. Humnicki (1781-1785), Siedliński (1786-1788). Komisarze ci potwierdzali wszelkie zarządzania, wyroki i dekrety wydany przez urząd gromadzki, do którego była apelacja do jurysdykcji dworskiej.

W wyniku I rozbioru 1772 r. Galicja została przyłączona do Austrii - w ten sposób księstwo oświęcimskie przypadło monarchii habsburskiej. Rozporządzeniem rządu austriackiego Galicja została podzielona na 6 dyrektoriatów i 19 obwodów. Tutejsza okolica należała do obwodu zatorskiego, a od 1782 r. do obwodu myślenickiego. W połowie XIX w. właścicielem Skidzinia i okolicznych miejscowości był arcyksiążę Albrecht [Fryderyk] (Wilamowice w 1808 r. wykupiły się z poddaństwa), zaś ostatnim właścicielem z początku XX w. był Karol Stefan Habsburg, który dobra te podarował w 1924 r. Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Od XV do XVIII w. podstawą utrzymania ludności wiejskiej było rolnictwo. Uprawiano zboże, hodowano bydło i trzodę. Z mąki żytniej i pszennej pieczono chleb, warzono polewki, pieczono placki, proso mielono na kaszę. Chaty budowano z drewna. Dola chłopu była bardzo ciężka. Musiał on odrabiać pańszczyznę oraz składać daniny. Nie wolno mu było opuszczać wsi, podejmować zawodu pozarolniczego, wyjeżdżać na naukę, żenić się bez zgody pana. Złagodzenie stosunków na linii folwark - wieś przyniosła reforma [uwłaszczeniowa] z dnia 17 kwietnia 1848 r. Zniesiono większość powinności chłopskich, nadano chłopom ziemię na własność. Z dokumentów wynika, że w 9 lat po uwłaszczeniu, to jest w 1857 r. w Skidziniiu było 279 mieszkańców [...], grunty i pastwiska chłopskie wyniosły 403 morgi (231 ha). [...] Źródła parafialne podają: w 1882 r. - 9 zgonów (w tym 3 na febrę, a 1 na tyfus), w 1885 r. - 21 zgonów (w tym 11 na odrę).

Do dzisiejszych czasów zachował się dworek, o którym wspomniano w dekreście dworu wilamowickiego z 1757 r. jako „zamku skiedzińskim”. Znajduje się również kapliczka św. Jana Nepomucena z 1779 r. odrestaurowana w 2006 r. oraz św. Krzyż zbudowany w 1958 r. na miejscu pierwotnego drewnianego krzyża, który został zakopany pod obecnym. W 2001 r. na 50 - lecie parafii został odnowiony.

Krajobraz kulturowy

Pod względem krajobrazowym dominuje w gminie krajobraz otwarty – osadniczo – rolniczy⁵. Jedynie obszar Brzeszcz jest zurbanizowany. Płaskie ukształtowanie i mały udział zalesień w pokryciu terenu powodują, że charakterystyczne dla gminy są dalekie widoki i szerokie panoramy. Szczególną rolę odgrywa jeden z grzbietów karpackich - Beskid Mały, zamykający od południa panoramy z terenu Gminy.

5 Krajobraz kulturowy gminy – źródło: Gminny program opieki nad zabytkami gminy Brzeszcze, Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Krakowie, Kraków 2007.

Dla walorów krajobrazowych Gminy kluczowymi elementami są:

- Ciągi krajobrazowe dolin rzecznych Wisły i Soły łączące dalekie wglądy w pasma Beskidów na południu oraz w rozległy krajobraz rolniczo – osadniczy w pozostałych kierunkach z sekwencją wewnątrz kameralnych wyznaczanych przez zarośla łęgowe i starorzecza,
- Zespoły stawów rybnych o długiej tradycji historycznej, znacznych walorach przyrodniczych i ukształtowanej formie własnej,
- Dominanty kulturowe w postaci wież kościołów parafialnych oraz elementów infrastruktury górniczej,
- Zespół wewnątrz krajobrazu zurbanizowanego w Kolonii Górniczej w Brzeszczach,
- Krajobraz osadniczy historycznych zespołów ruralistycznych znacznie przekształcony w wyniku rozbudowy i modernizacji poszczególnych miejscowości,
- Cennym elementem krajobrazowym, zagrożonym ze względu na zmiany gospodarczo – ekonomiczne, jest siatka rozłogów pól, decydująca o tożsamości krajobrazu rolniczego Małopolski,
- Elementem dysharmonijnym, wymagającym docelowo zagospodarowania krajobrazowego i neutralizacji ekologicznej są obszary odstojników i tereny zdewastowane w wyniku szkód górniczych.

Teren Gminy był objęty rozpoznaniem archeologicznym w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Badania przeprowadzono w granicach obszarów AZP nr 103 – 49, 104 – 49, 105 – 49. W trakcie badań nie zidentyfikowano żadnych stanowisk archeologicznych, ani pradziejowych śladów osadniczych.

W trakcie prac nad Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta i Gminy Brzeszcze na lata 2005-2015 nakreślono wizję rozwoju gminy:

„Brzeszcze – gmina o wiejskich walorach i miejskich standardach, przywiązana do tradycji, zdecydowana na rozwój”. Jednocześnie w wyniku prowadzonych wówczas badań stwierdzono pewien kryzys w postrzeganiu i definiowaniu owej tradycji. Ze względów historycznych elementami tradycji, wokół których można budować pozytywny program kształtowania poczucia tożsamości regionalnej wydają się być:

- tradycja księstwa oświęcimskiego,
- tradycja górnicza,
- tradycja gospodarki rolnej i stawowej,
- związki z Małopolską
- tradycja legionowa,
- specyfika pogranicza historycznej Ziemi Krakowskiej i Śląska

Jako znaki tożsamości mogą wystąpić:

- kościół p.w. św. Marcina w Jawiszowicach – najcenniejszy i najstarszy zabytek regionu, o indywidualnej i rozpoznawalnej formie architektonicznej.
- zespoły zabudowy kolonii górniczych w Brzeszczach
- elementy krajobrazu kulturowego z mozaiką stawów oraz krajobrazu nadrzecznego Wisły i Soły.

Ludność

Liczba ludności w gminie

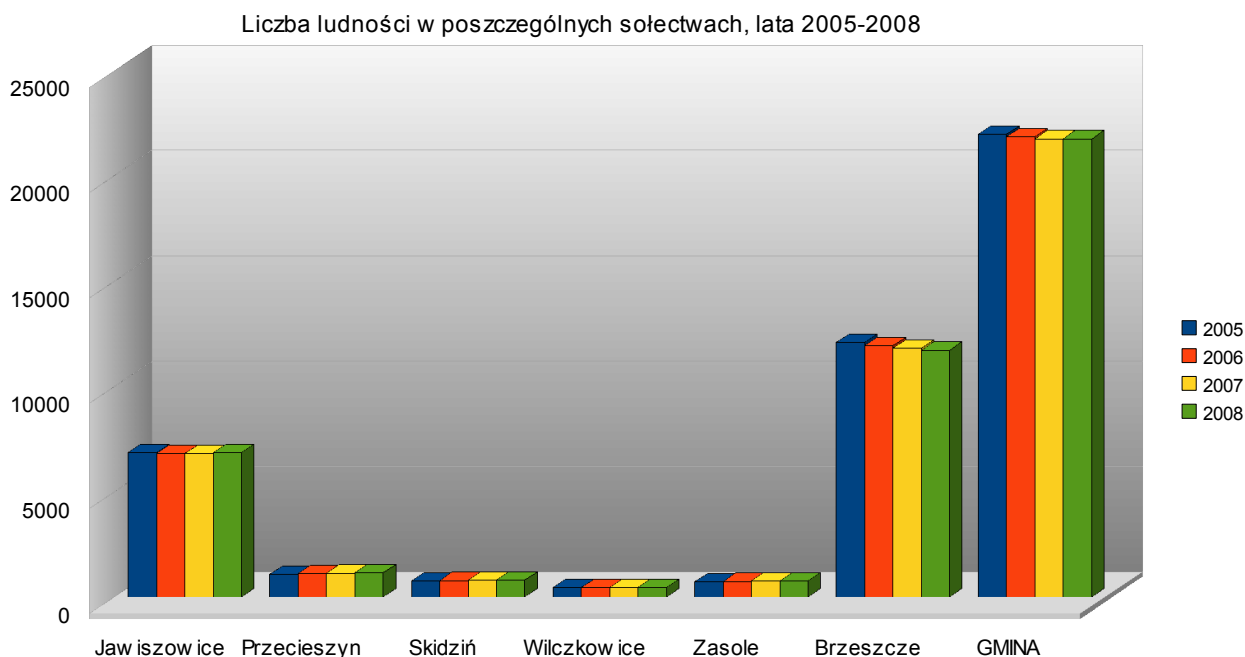
Liczba ludności w gminie Brzeszcze wykazuje w ostatnich latach tendencję do nieznacznego zmniejszania się, przy czym zjawisko to napędzane jest przez migrację ludności z samego miasta. O ile bowiem, liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 1%, o tyle z miasta wyprowadziło się 375 mieszkańców (3%), w okresie między grudniem 2005 i 2008 roku.

Liczba mieszkańców gminy Brzeszcze zameldowanych na pobyt stały, stan na koniec danego roku				
MIEJSCOWOŚĆ	LATA			
	2005	2006	2007	2008
Jawiszowice	6843	6819	6804	6856
Przecieszyn	1082	1126	1134	1158
Skidziń	770	779	786	797
Wilczkowice	448	438	446	449
Zasole	728	737	752	775
Brzeszcze	12080	11924	11819	11705
Razem GMINA	21951	21823	21741	21740

Źródło: Urząd Gminy w Brzeszczach

Liczba ludności w sołectwie

Pod względem demograficznym Skidziń wykazuje podobną tendencję do pozostałych sołectw, tzn. liczba mieszkańców wsi w 2008 r. nieznacznie się zwiększyła w porównaniu do poprzednich lat (770 osób na koniec 2005 r., 797 osób – 2008 r.). Każdego roku przybywa średnio 1% mieszkańców Skidzinia.

Źródło: Urząd Gminy w Brzeszczach

Inwentaryzacja zasobów

Rynek pracy i gospodarka

Gospodarka

Kopalnia Węgla Kamiennego "Brzeszcze – Silesia" Ruch I⁶ jest największym przedsiębiorstwem na terenie gminy Brzeszcze, działającym w ramach Kompanii Węglowej S.A. W Katowicach. Jest też liczącym się organizmem gospodarczym województwa. Od wielu lat wywiera zasadniczy wpływ na kształtowanie poziomu życia mieszkańców, rozwój stosunków społecznych w środowisku oraz świadomości obywatelskiej górników i ich rodzin. Z rozwojem kopalni rosło górnicze miasto Brzeszcze, a wraz z nim ludzie, z których wielu całe swoje życie, zdolności i umiejętności poświęciło górnictwu.

Kopalnia "Brzeszcze-Silesia" Ruch I ma duże zasoby węgla kamiennego, których eksploatację utrudniają jednak warunki geologiczne: pokłady cienkie i poprzecinane uskoki. W górnych warstwach obserwuje się znaczny napływ wody, a w dolnych coraz silniejsze występowanie metanu.

Obszar górniczy kopalni "Brzeszcze-Silesia" Ruch I zlokalizowany jest w większości na terenie miasta Brzeszcze oraz przynależnych do tej gminy wsi Jawiszowice, Skidziń, Przecieszyn, Wilczkowice i leżącej poza gminą wsi Rajsko. Kopalnia sąsiaduje od zachodu z rejonem Międzyrzecze i Ćwiklice, od wschodu z obszarem Oświęcim – Polanka, a od południa z Jawiszowicami. Rejony te są obszarami rezerwowymi. Od strony północnej usytuowany jest obszar górniczy KWK Piast Ruch II w Woli. Złoże węgla kamiennego zostało udokumentowane do głębokości zalegania pokładu 510, tj. do około 1150 m. Przedmiotem eksploatacji są aktualnie pokłady warstw orzeskich i rudzkich. W obrębie obszaru górniczego "Brzeszcze" dokonuje się eksploatacji węgla oraz kopaliny towarzyszącej - metanu. Udokumentowane zasoby przemysłowe węgla kopalni "Brzeszcze-Silesia" Ruch I w ilości 157,5 mln ton zapewniają jej przy obecnym poziomie wydobywania dalszą żywotność na ponad 34 lata. Cała ilość wydobytego węgla kierowana jest do zakładu mechanicznej przeróbki węgla, a następnie sprzedawana na cele energetyczne i ciepłownicze, na cele opałowe odbiorcom indywidualnym. Kopalnia "Brzeszcze-Silesia" Ruch I jest najbardziej metanową kopalnią Górnośląskiego Zagłębia Węglowego.

Od kilku lat, na terenie pogórnym Kopalni „Brzeszcze-Silesia” - dawnym Ruchu II Jawiszowice, lokują swoje zakłady przedsiębiorstwa nabywające nieruchomości po likwidowanej w tym miejscu działalności kopalni. Obszar ten spełnia de facto rolę strefy gospodarczej, która zaczyna znacząco wpływać na klimat gospodarczy w całej gminie.

W gminie Brzeszcze zostały zarejestrowane w 2007 r. ogółem 1893 podmioty gospodarki narodowej, przy czym w ujęciu trzyletnim – od 2005 r. następuje wzrost ilości rejestrowanych podmiotów. Wielkości te nie do końca odzwierciedlają stan rzeczywisty, ponieważ obejmują również podmioty, które zostały wyrejestrowane w tym samym roku.

W gminnej ewidencji działalności gospodarczej na koniec 2008 r. zarejestrowane były 1172 przedsiębiorstwa prowadzone przez osoby fizyczne, przy czym rozkład pomiędzy poszczególne miejscowości gminy wyglądał następująco⁷: Brzeszcze - 619, Jawiszowice – 391, Skidziń – 49, Wilczkowice – 19, Zasole – 29, Przecieszyn – 65.

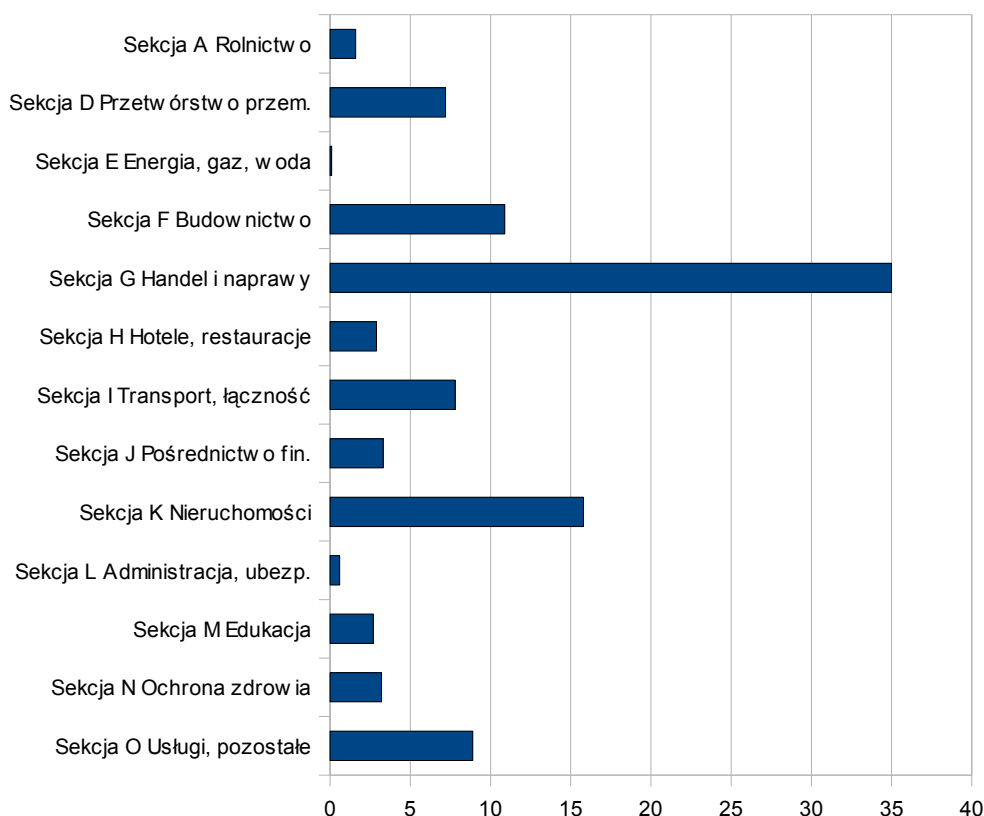
⁶ Informacje o KWK „Brzeszcze-Silesia” - źródło: strona internetowa kopalni www.kwsa.pl

⁷ Źródło: Urząd Gminy w Brzeszczach.

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych oraz wg sekcji PKD - Gmina Brzeszcze			
	2005	2006	2007
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH			
Ogółem			
ogółem	1 844	1 860	1 893
Sektor publiczny			
podmioty gospodarki narodowej ogółem	83	77	77
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	41	36	36
spółki handlowe	4	4	4
Sektor prywatny			
podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 761	1 783	1 816
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 447	1 459	1 488
spółki handlowe	45	46	50
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2	2	2
spółdzielnie	6	6	6
fundacje	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	28	32	35
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKCJI PKD			
Jednostki zarejestrowane			
ogółem			
ogółem	1 844	1 860	1 893
w sekcji A Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo			
ogółem	19	28	30
w sekcji C Górnictwo			
ogółem	3	3	3
w sekcji D Przetwórstwo przemysłowe			
ogółem	139	137	137
w sekcji E Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę			
ogółem	2	2	2
w sekcji F Budownictwo			
ogółem	189	197	206
w sekcji G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego			
ogółem	681	673	661
w sekcji H Hotele i restauracje			
ogółem	52	53	55
w sekcji I Transport, gospodarka magazynowa i łączność			
ogółem	134	138	147
w sekcji J Pośrednictwo finansowe			
ogółem	59	58	63
w sekcji K Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej			
ogółem	287	292	299
w sekcji L Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne			
ogółem	13	11	11
w sekcji M Edukacja			
ogółem	55	53	51
w sekcji N Ochrona zdrowia i pomoc społeczna			
ogółem	59	57	60
w sekcji O Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała			
ogółem	152	158	168

Źródło: strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl

Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD w 2007 r.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z powyższych danych wynika, że najwięcej podmiotów skupia sekcja G Handel i naprawy – 661 podmiotów, co stanowi 35 % ogółu zarejestrowanych. Zaznacza się stały spadek podmiotów w tej dziedzinie. Dla porównania w roku 2005 sekcja handlu i napraw skupiała 681 podmiotów. Dynamicznie rozwija się również sekcja K Obsługa nieruchomości, usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – tutaj skupione jest 299 podmiotów, co stanowi ok. 16 % wszystkich zarejestrowanych i zaznacza się tendencja wzrostowa (odpowiednio 287, 292 podmioty w latach 2005, 2006).

Kolejne dziedziny skupiające większą ilość podmiotów to sekcja G Budownictwo (11% ogółu), sekcja O Usługi pozostałe (8,9%) oraz zbliżone do nich pod względem liczby podmiotów reprezentujących Sekcja I Transport, łączność (7,8%) oraz Sekcja D Przetwórstwo przemysłowe (7,3%). Z wyjątkiem przetwórstwa przemysłowego, które notuje minimalny spadek liczby podmiotów (139 w 2005 r. oraz 137 w 2007 r.), pozostałe branże charakteryzują się wzrostem liczby rejestrowanych przedsiębiorstw, średnio o 9% w stosunku do danych z 2005 r.

Gospodarka w sołectwie

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy, w 2008 r. w gminnej ewidencji działalności gospodarczej zarejestrowanych było 49 przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne na terenie Skidzinia. Nie występują tutaj żadne dominujące podmioty gospodarcze. Wyodrębnić można kilka podmiotów, które prowadzą gospodarkę ponadlokalną:

Gospodarstwo rybackie „RYBHANDROL”⁸

Jest to gospodarstwo rodzinne o ponad 50- letniej historii. Gospodaruje obecnie na 39 ha. Prowadzi intensywną produkcję wielu gatunków ryb słodkowodnych, jak : karp, amur, tołpyga, sandacz, szczupak, sum, okoń. Tak duże zróżnicowanie gatunkowe wymuszają oczekiwania klientów – kół wędkarskich oraz gospodarstw rybackich (narybek karpia) z powiatów oświęcimskiego, bielskiego, pszczyńskiego. Decyzją wojewody małopolskiego gospodarstwo zostało zakwalifikowane jako obręb hodowlany.

Cały kompleks stawów gospodarstwa jest obecnie włączony do obszaru Natura 2000 – Dolina Soły w związku z europejską dyrektywą ptasią. Z powodzeniem był tam już realizowany projekt ochrony i odbudowy populacji rybitwy rzecznej. „Natura 2000” wymusza zmianę sposobu gospodarowania na bardziej ekstensywny. Sprzyja to rozwojowi agroturystyki połączonej z tworzeniem łowisk komercyjnych oraz infrastruktury dla amatorów hippiki, rekreacji wodnej itp. Są to kierunki działań, które będą tam stopniowo wdrażane.

INKOMET-ERTECH⁹ jest firmą działającą na rynkach polskim i zagranicznych o 10-letniej tradycji. Strategia firmy realizowana jest w następujących kierunkach

- Dostawy kompleksowe i jednostkowe armatury przemysłowej, elementów ciśnieniowych rurociągów i stali,
- Przeglądy i remonty armatury przemysłowej bezpośrednio w obiekcie i w warsztatach firmy,
- Produkcja armatury (klap zwrotnych, przepustnic, kompensatorów, koszy ssawnych, zasuw) oraz zawieszów i podparć rurociągów,
- Usługi montażowe (rurociągi, konstrukcje, armatura, napędy – nastawa),
- Wykonywanie usług w zakresie obróbki skrawaniem i spawania.

Obszary działania:

Grupa produktów i usług jakie oferujemy znajduje zastosowanie we wszystkich branżach przemysłowych w następujących rodzajach aplikacji:

- energetyka zawodowa i przemysłowa,
- przemysł chemiczny i petrochemiczny, przemysł transportowy paliw i innych,
- media związane z procesami technologicznymi,
- gospodarka wodno-ściekowa, przemysłowa, komunalna .

Gospodarstwo agroturystyczne Beaty i Rafała Kulczyk¹⁰

Gospodarstwo oferuje kompleksowe usługi agroturystyczne takie jak: noclegi, pieczenie prosiaka, prażone, ogniska, potrawy regionalne, tańce zarówno dla klientów lokalnych / krajowych, jak i zaprzyjaźnionych przez lata klientów zagranicznych. W zakres gospodarstwa wchodzi m.in.: stary, zaciszny sad, teren rekreacyjny o powierzchni 1,2 ha, boiska sportowe, grill, zadaszona wiatra, altana, plac zabaw dla dzieci, oświetlony parking.

Gospodarstwo (dom) jest związane z hitlerowskim obozem koncentracyjnym KL Auschwitz-Birkenau i uciezkami oświęcimskimi. Tutaj więźniowie - uciekinierzy znajdowali pomoc i schronienie dzięki czemu wielu z nich przeżyło wojnę. Obecnie odrestaurowany oferuje gościom pokoje.

Dom znajduje się tuż nad rzeką Solą w pobliżu lasu i stanowi wymarzone miejsce do czynnego wypoczynku. Można chodzić na spacer, urządzać wycieczki rowerowe, łowić ryby, kąpać się w czystej rzece a w słoneczne dni opalać się. Dom może stanowić również doskonałą bazę wypadową dla osób pragnących poznać jego okolice.

8 Źródło: Rybhandrol.

9 Źródło: strona internetowa <http://www.inkometertech.com/>

10 Źródło: strona internetowa <http://www.agroturystyka.oswiecim.net/index.htm>

Na terenie sołectwa działają również inne przedsiębiorstwa¹¹, m.in.:

- **Wojciech Waligóra**, prowadzący Zakład Usług Transportowo – Rolniczych Sprzedaż Materiałów Budowlanych, rodzaj działalności: hurtowa i detaliczna sprzedaż materiałów budowlanych,
- **Aleksander Babicz**, prowadzący firmę Instalatorstwo Elektryczne, rodzaj działalności: wykonywanie instalacji elektrycznych,
- **Piotr Dąba**, prowadzący Firmę Handlowo – Transportową „DABSTAL”, rodzaj działalności: handel hurtowy materiałami budowlanymi,
- **Marta Ciągala** – Irzyk, prowadząca Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe S.C., rodzaj działalności: usługi budowlane,
- **Paweł Gawlik**, prowadzący firmę PHU ”GAWLIK”, rodzaj działalności: sprzedaż materiałów ogrodniczych,
- **Wasik Marcin**, prowadzący firmę „MAR-BEL”, rodzaj działalności: usługi stolarskie.

¹¹ Źródło: Urząd Gminy w Brzeszczach.

Bezrobocie

Bezrobocie w gminie

Na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Oświęcimiu z lat 2007 – 2008¹² można zauważyć, iż stopa bezrobocia w powiecie oświęcimskim w całym tym okresie była wyższa od stopy bezrobocia w województwie małopolskim ale niższa od stopy bezrobocia w kraju. Na koniec 2008 r. wyniosła 9%, co oznacza, że była niższa od stopy bezrobocia na koniec 2007 r. (grudzień 2007 r. - 10,6%) oraz na przełomie 2006 / 2007 r. (styczeń 2007 – 14,4%).

Stopa bezrobocia w latach 2007 – 2008 r. w powiecie oświęcimskim na tle województwa i kraju.

Stopa bezrobocia w roku 2008				Stopa bezrobocia w roku 2007			
Miesiąc	Polska	woj. Małopolskie	PUP Oświęcim	Miesiąc	Polska	woj. Małopolskie	PUP Oświęcim
grudzień	9,5	7,6	9	grudzień	11,2	8,7	10,6
listopad	9,1	7,2	8,5	listopad	11,2	8,8	10,9
październik	8,8	7	8,3	październik	11,3	8,7	10,7
wrzesień	8,9	7	8,3	wrzesień	11,6	9	10,8
sierpień	9,1	7,1	8,5	sierpień	11,9	9,1	11,1
lipiec	9,2	7,1	8,7	lipiec	12,1	9,2	11,4
czerwiec	9,4	7,3	9,1	czerwiec	12,3	9,4	11,4
maj	9,8	7,6	9,4	maj	12,9	9,8	11,7
kwiecień	10,3	8	9,7	kwiecień	13,6	10,4	12,5
marzec	10,9	8,4	10,2	marzec	14,3	10,9	13,1
luty	11,3	8,8	10,8	luty	14,8	11,4	14,0
styczeń	11,5	8,9	10,9	styczeń	15,1	11,6	14,4

Źródło: strona internetowa Powiatowego Urzędu Pracy w Oświęcimiu, www.pup.oswiecim.pl

Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze jest przedział 25 – 34 lata. Aż 33% bezrobotnych wywodzi się z tej młodej grupy wiekowej. Bardziej wymowne jest natomiast to, iż drugą najliczniejszą grupą są osoby bezrobotne w wieku 18 – 24 lata (27%), co pozwala zauważyć, że ok. 60% bezrobotnych w gminie to młodzi ludzie - w wieku 18 – 34 lata. Kolejna w skali wielkości grupa to przedział wiekowy 45 – 54 lata (20%).

Struktura w wieku osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze, stan na 10.02.20

Wiek	Gmina Brzeszcze	
	Liczba bezrobotnych	% ogółu
18-24	147	27,12
25-34	179	33,03
35-44	85	15,68
45-54	113	20,85
55-59	17	3,14
60-64	1	0,18
Ogółem	542	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu.

¹² Informacje dotyczące bezrobocia (w tym z obszaru gminy Brzeszcze) – źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu oraz strona www.pup.oswiecim.pl

Najwięcej osób spośród grona bezrobotnych w gminie Brzeszcze posiada wykształcenie policealne lub średnie zawodowe (30,2%), najmniej osób natomiast legitymuje się wykształceniem wyższym, bo niespełna 11%. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych jest również sporo osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 28,2%.

Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze, stan na 10.02.2009 r.

Wykształcenie	Gmina Brzeszcze	
	Liczba bezrobotnych	% ogółu
wyższe	59	10,89
policealne i średnie zawodowe	164	30,26
średnie ogólnokształcące	67	12,36
zasadnicze zawodowe	153	28,23
gimnazjalne i poniżej	99	18,27
Ogółem	542	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

W gminie Brzeszcze niemal 27% osób bezrobotnych posiada w swoim dorobku staż pracy od roku do pięciu lat, co może dziwić, zważywszy na mniejszą liczbę bezrobotnych legitymujących się stażem do jednego roku (21,6%), a nawet brakiem jakiegokolwiek stażu (19,4%). Najmniej osób szukających pracy wywodzi się z kręgu najbardziej doświadczonych, tj. posiadających staż pracy rzędu trzydziestu i więcej lat (2,2%).

Liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze według stażu pracy, stan na 10.02.2009 r.

Staż pracy ogółem	Gmina Brzeszcze	
	Liczba bezrobotnych	% ogółu
do 1 roku	117	21,59
1-5	146	26,94
5-10	66	12,18
10-20	54	9,96
20-30	42	7,75
30 lat i więcej	12	2,21
bez stażu	105	19,37
Ogółem	542	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Stosunkowo optymistycznym wskaźnikiem jest czas pozostawiania osób bezrobotnych bez pracy. Najbardziej niebezpieczne, tzw. chroniczne, bezrobocie pow. 24 miesięcy występuje w gminie Brzeszcze na dość niskim poziomie 14,4%. Jeszcze niżej kształtuje się bezrobocie osób pozostających bez pracy od roku do dwóch lat (6%). Osoby bezrobotne w gminie szukają pracy najczęściej od miesiąca do trzech miesięcy (29,5%), od trzech do sześciu (20,8%), często też wystarcza jeden miesiąc (18,6%).

Liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze według czasu pozostawania bez pracy, stan na 10.02.2009 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Gmina Brzeszcze	
	Liczba bezrobotnych	% ogółu
do 1	101	18,63
1-3	160	29,52
3-6	113	20,85
6-12	57	10,52
12-24	33	6,09
pow. 24	78	14,39
Ogółem	542	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu.

Bezrobocie w sołectwie

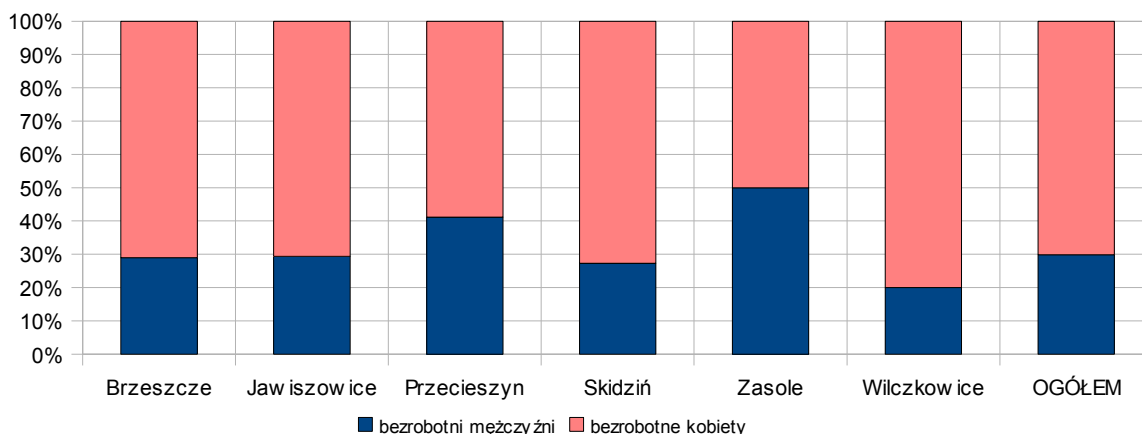
W dniu 10 lutego 2009 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Oświęcimiu były zarejestrowane 22 osoby bezrobotne ze Skidzinia, przy czym stanowili oni 4% ogółu bezrobotnych w gminie. O ile liczba bezrobotnych w sołectwie nie jest w żaden sposób porównywalna do liczby bezrobotnych w Brzeszczach lub Jawiszowicach, o tyle odsetek bezrobotnych kobiet w Skidzinie w stosunku do ogółu bezrobotnych we wsi jest nawet wyższy niż we wspomnianych miejscowościach i wynosi 72,7%. Zarówno w całej gminie, jak i w samym Skidzinie zauważalna jest przewaga bezrobotnych kobiet wśród ogółu osób zarejestrowanych w urzędzie pracy jako bezrobotne.

Liczba bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze, stan na 10.02.2009 r.

Miejscowości w gminie Brzeszcze	Liczba bezrobotnych	w tym kobiety	% ogółu bezrobotnych	% ogółu bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych w miejscowości
Brzeszcze	290	206	53,51	71,03
Jawiszowice	194	137	35,79	70,62
Przecieszyn	17	10	3,14	58,82
Skidziń	22	16	4,06	72,73
Zasole	14	7	2,58	50
Wilczkowice	5	4	0,92	80
OGÓŁEM	542	380	100	70,11

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Struktura płci osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze (%)

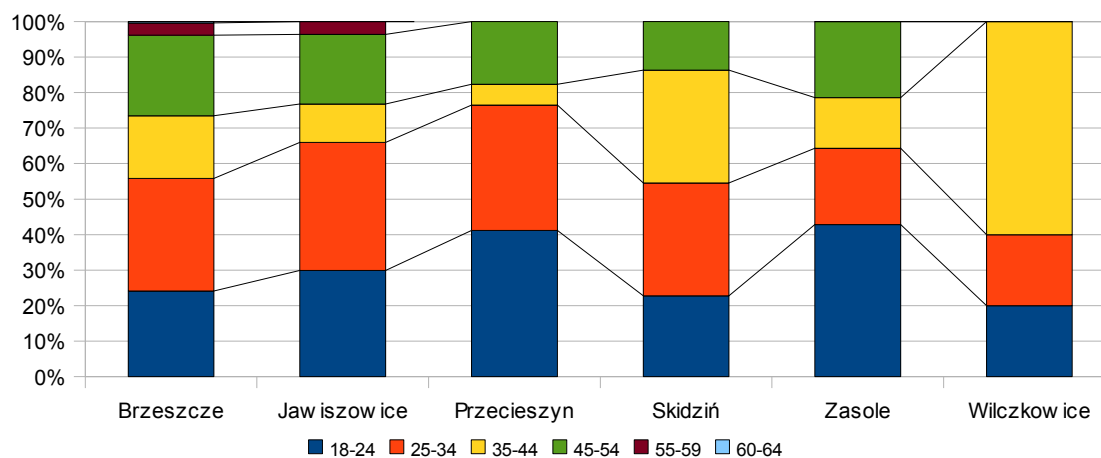
Wśród osób bezrobotnych w Skidzinie dominują osoby w średnim wieku, z przedziału wiekowego 25 – 34 oraz 35 – 44 lata (po 31,8% ogółu bezrobotnych). W odróżnieniu od pozostałych miejscowości gminy wśród dwóch dominujących nie znalazła się zatem grupa najmłodszych bezrobotnych w wieku 18 – 24 lata, która zajęła trzecią pozycję (22,7%). Uwzględniając kryterium płci, można zauważyć, że bezrobotnymi w Skidzinie są głównie młode kobiety. Nie ma natomiast żadnego bezrobotnego w wieku 55 – 64 lata.

Struktura w wieku osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze, stan na 10.02.2009 r.

Wiek	Brzeszcze		Jawiszowice		Przecieszyn		Skidziń		Zasole		Wilczkowice	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
18-24	70	24,14	58	29,9	7	41,18	5	22,73	6	42,86	1	20
25-34	92	31,72	70	36,08	6	35,29	7	31,82	3	21,43	1	20
35-44	51	17,59	21	10,82	1	5,88	7	31,82	2	14,29	3	60
45-54	66	22,76	38	19,59	3	17,65	3	13,64	3	21,43	0	0
55-59	10	3,45	7	3,61	0	0	0	0	0	0	0	0
60-64	1	0,34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	290	100	194	100	17	100	22	100	14	100	5	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Struktura wieku osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze (%)

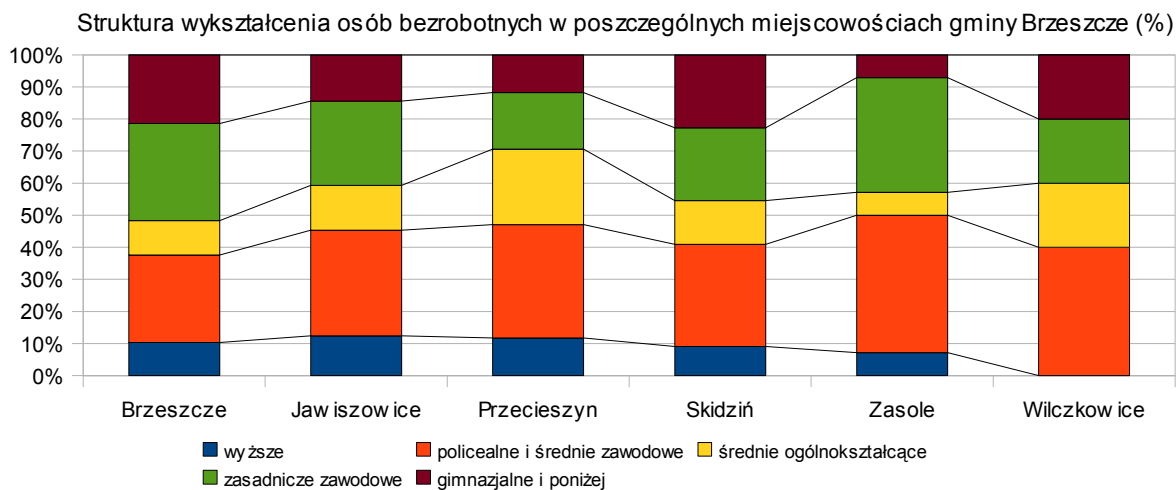

Większość z osób bezrobotnych w Skidzinie legitymuje się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (31,8%), dwie kolejne kategorie to wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i niższe (po 22,7%). Najmniej osób bezrobotnych w sołectwie posiada wykształcenie wyższe.

Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze, stan na 10.02.2009 r.

Wykształcenie	Brzeszcze		Jawiszowice		Przecieszyn		Skidziń		Zasole		Wilczkowice	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
wyższe	30	10,34	24	12,37	2	11,76	2	9,09	1	7,14	0	0
policealne i średnie zawodowe	79	27,24	64	32,99	6	35,29	7	31,82	6	42,86	2	40
średnie ogólnokształcące	31	10,69	27	13,92	4	23,53	3	13,64	1	7,14	1	20
zasadnicze zawodowe	88	30,34	51	26,29	3	17,65	5	22,73	5	35,71	1	20
gimnazjalne i poniżej	62	21,38	28	14,43	2	11,76	5	22,73	1	7,14	1	20
Ogółem	290	100	194	100	17	100	22	100	14	100	5	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

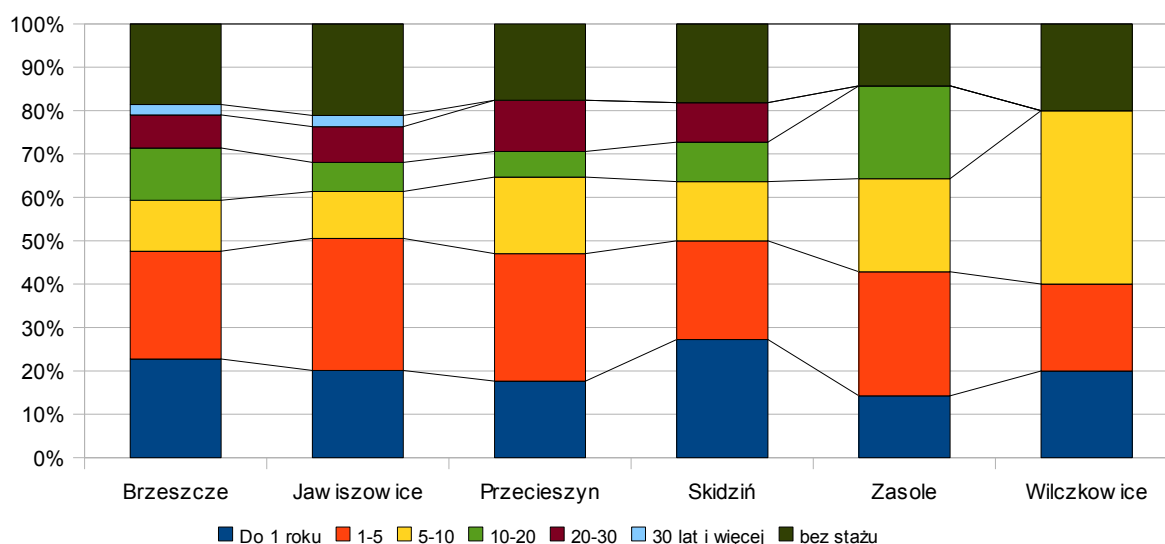
W odróżnieniu od pozostałych sołectw, wśród osób bezrobotnych w Skidzinie przeważają osoby ze stażem pracy do 1 roku (27,3%). Mniej jest osób bezrobotnych ze stażem od roku do pięciu lat (22,7%), a dopiero na trzecim miejscu figurują osoby bez jakiegokolwiek doświadczenia (18,2%). Brak jest bezrobotnych z dużym stażem (co najmniej 30 lat), a liczba osób bezrobotnych o doświadczeniu 10 – 20 lat lub 20 – 30 rozkłada się równo między obie kategorie na poziomie 9%.

Liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze według stażu pracy, stan na 10.02.2009 r.

Staż pracy ogółem	Brzeszcze		Jawiszowice		Przecieszyn		Skidziń		Zasole		Wilczkowice	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
Do 1 roku	66	22,76	39	20,1	3	17,65	6	27,27	2	14,29	1	20
1-5	72	24,83	59	30,41	5	29,41	5	22,73	4	28,57	1	20
5-10	34	11,72	21	10,82	3	17,65	3	13,64	3	21,43	2	40
10-20	35	12,07	13	6,7	1	5,88	2	9,09	3	21,43	0	0
20-30	22	7,59	16	8,25	2	11,76	2	9,09	0	0	0	0
30 lat i więcej	7	2,41	5	2,58	0	0	0	0	0	0	0	0
bez stażu	54	18,62	41	21,13	3	17,65	4	18,18	2	14,29	1	20
Ogółem	290	100	194	100	17	100	22	100	14	100	5	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Struktura stażu pracy osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze (%)

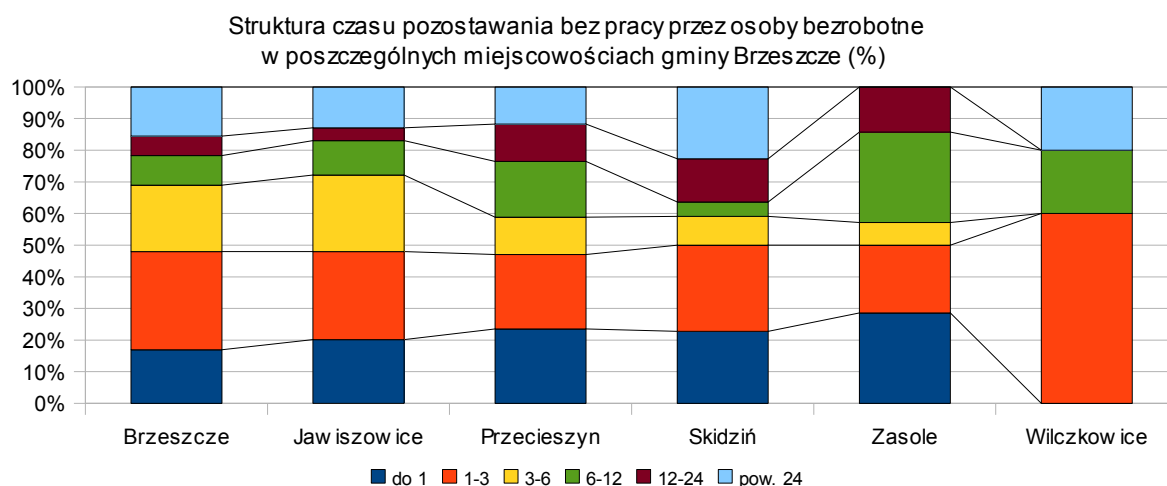

W Skidzinie, w odróżnieniu od pozostałych sołectw, ponad 22% bezrobotnych osób pozostaje bez pracy dłużej niż dwa lata. Jednakże, większość bezrobotnych pozostaje bez zatrudnienia od miesiąca do trzech miesięcy (27,3% bezrobotnych) lub nawet do jednego miesiąca (22,7%). Stosunkowo mało w kręgu osób bezrobotnych jest tych, którzy są bezrobotni od pół roku do roku (4,5%).

Liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach, stan na 10.02.2009 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Brzeszcze		Jawiszowice		Przecieszyn		Skidziń		Zasole		Wilczkowice	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
do 1	49	16,9	39	20,1	4	23,53	5	22,73	4	28,57	0	0
1-3	90	31,03	54	27,84	4	23,53	6	27,27	3	21,43	3	60
3-6	61	21,03	47	24,23	2	11,76	2	9,09	1	7,14	0	0
6-12	27	9,31	21	10,82	3	17,65	1	4,55	4	28,57	1	20
12-24	18	6,21	8	4,12	2	11,76	3	13,64	2	14,29	0	0
pow. 24	45	15,52	25	12,89	2	11,76	5	22,73	0	0	1	20
Ogółem	290	100	194	100	17	100	22	100	14	100	5	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Gospodarka rolna

Sołectwo Skidziń, podobnie jak cała gmina, z racji swojego położenia w Kotlinie Oświęcimskiej należy do cieplejszych rejonów w Polsce, charakteryzuje się także długim okresem wegetacyjnym około 220 dni/rok¹³. Średnia suma opadów atmosferycznych kształtuje się na poziomie około 700-900 mm rocznie na m². Wszystkie te elementy stwarzają korzystne warunki do produkcji rolnej. Strukturę gospodarstw rolnych cechuje duże rozdrobnienie. Wśród gospodarstw rolnych największą grupę stanowią gospodarstwa o powierzchni w przedziale od 1 do 2 ha. W strukturze upraw najczęściej miejsca zajmują uprawy zbóż i roślin okopowych. Produkcja zwierzęca to przede wszystkim hodowla zwierząt na własne potrzeby gospodarstwa rolnego. Teren stawów hodowlanych oraz wschodnia część sołectwa (od ul. Wypoczynkowej oraz ul. Oświęcimskiej aż do rzeki Soły) z uwagi na cenne walory przyrodnicze objęte są częścią Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Dolnej Soły” w ramach sieci Natura 2000. Jest to miejsce występowania szerokiej gamy przedstawicieli avifauny, z których wiele gatunków wpisanych zostało do Polskiej Czerwonej Księgi gatunków zagrożonych wyginięciem. Odkrycie złóż węgla kamiennego w sąsiednich miejscowościach spowodowało, że okoliczne tereny utraciły swój pierwotny charakter rolniczy. Nowe miejsca pracy związane z przemysłem wydobywczym oraz niewielka powierzchnia gospodarstw rolnych (charakteryzująca się niską dochodowością) na terenie Skidzinia spowodowały, że działalność rolnicza stała się zajęciem dodatkowym, a nie głównym źródłem dochodów mieszkańców.

Walory przyrodnicze

W dolinie rzeki Soły, okalającej gminę od strony wschodniej żyje około 100 gatunków ptaków i stanowi ona najcenniejsze siedlisko ptaków lęgowych¹⁴. Spotkać tu można bardzo rzadko występujące ślepowrony, bąki i zielonki. Corocznie gnieźdzą się tu łabędź niemy, krakwa, wodnik, kokoszka, krwawodziób, śmieszka, rybitwa rzeczna, brzączka i dziwonina. W otoczeniu rzeki zachowały się unikatowe, naturalne zbiorowiska lasów lęgowych i zbiorowiska nieleśne związane z dolinami rzek. W lasach i zaroślach nadrzecznych gniazdują m.in. dzięcioły: zielony i zielonosiwy, pustułka, słowik rdzawy, kwiczoł, świerszczak, strumieniówka, remiz oraz dziwonina. Łąki nad Solą zasiedlane są również przez tak rzadkie gatunki ptaków, jak świergotek łąkowy, pokląskwa czy

¹³ Opracowanie informacji nt. Gospodarki rolnej sołectwa – źródło: Urząd Gminy w Brzeszczach.

¹⁴ Informacje o walorach przyrodniczych – źródło: folder promocyjny miasta i gminy Brzeszcze, VEGA Studio Adv. Tomasz Müller, 2008 r.

kląskawka.

Malownicza jest także dolina Wisły ze starorzeczami zwanymi potocznie „wiśliskami”. W Dolinie Górnej Wisły położony jest ciekawy kompleks leśno-stawowy zwany „Nazielańce”. Kompleks obejmuje kilkanaście stawów rybnych o łącznej powierzchni ponad 150 ha, przylegające obszary lasu mieszanego oraz nadwiślańskie łąki. Jak dowodzą dokumenty historyczne, zbiorniki na Nazielańcach i hodowlę ryb na tym terenie rozwijano już od XV wieku. Źródłem wody dla stawów na Nazielańcach jest wijąca się na tym terenie Młynówka – ciek łączący rzeki Solę i Wisłę. Stawy stanowią wspaniałe środowisko życia dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Szczególnie bogata jest strefa przybrzeżna tworzona przez liczne gatunki roślin wynurzonych, formujących piękne i bogate pasma szuwarów. Dodatkowo miłośnikom wędkarstwa atrakcyjne spędzanie czasu z wędką zapewniają stawy wodne w miejscowościach Skidziń i Wilczkowie, powstałe na skutek wydobywania żwiru a następnie zagospodarowane przez organizacje wędkarskie.

Kultura

Zabytki

Zabytki w gminie

Na terenie gminy Brzeszcze do rejestru zabytków wpisane są następujące obiekty:¹⁵

- Jawiszowice - Brzeszcze - budynek dawnej łaźni obozowej, latarnia obozowa w parku przy ul. Dworcowej, nr rejestru A-1629 z 29.12.1995;
- Jawiszowice - kościół p.w. św. Marcina z otoczeniem i starodrzewiem, nr rejestru A-81 z 9.01.1969 (A-1602/95 w księdze rejestrów dawnego woj. Katowickiego);
- Brzeszcze – kościół p. w. św. Urbana, nr rejestru A-71/M z 16.01.2007.

Zabytki nieruchome:

Najcenniejszym zabytkiem nieruchomym Gminy Brzeszcze jest niewątpliwie drewniany kościół p. w. św. Marcina z Tours w Jawiszowicach, wzniesiony w r. 1692, co zostało usankcjonowane wpisaniem go już w 1969 r. do rejestru zabytków.

Kościół parafialny w Brzeszczach pod wezwaniem św. Urbana wzniesiony w 1876 stanowi stosunkowo późny przykład budowli w stylu klasycystycznym. Jest to typowy przykład tak zwanego stylu józefińskiego, czyli budowlu wzniesionej według „urzędowego” projektu powielanego z drobnymi modyfikacjami na terenach zaboru austriackiego.

Na uwagę zasługują występujące na terenie Jawiszowic murowane kapliczki o stosunkowo dużej kubaturze, znane nie tylko z bezpośredniego otoczenia kościoła parafialnego, ale też z miejsc przydrożnych usytuowanych z dala od centrum miejscowości. Obok nich na terenie całej Gminy liczne są kapliczki słupowe, zwłaszcza te z początku XX w., charakteryzujące się wysokim poziomem rzemiosła. Istotna dla krajobrazu kulturowego Gminy jest liczba obiektów związanych z techniką. Są to osiedla górnicze i infrastruktura techniczna związana z kopalnią w Brzeszczach oraz obiekty kolejowe, takie jak stacja kolejowa Jawiszowice - Jaźnik przy ul. Wiśniowej i nastawnia kolejowa przy ul. Lisica. Zjawiskiem najbardziej typowym dla Gminy i przez to niezwykle interesującym są jednak liczne domy mieszkalne reprezentujące określone, powtarzające się typy budynku. Są to:

¹⁵ Gminny program opieki nad zabytkami gminy Brzeszcze (...)

- budynki drewniane wykonane w konstrukcji zrębowej, niekiedy z fragmentami murowanymi (z cegły bądź z popularnego na tym terenie żużla kotłowego). Są to budowle parterowe, kryte dachem dwuspadowym, z szalowanymi szczytami. W starszej redakcji występuje bielenie lub oblepianie gliną msze między belkami zrębu. Nowsza redakcja, występująca najliczniej, to niewielki dom o zwartej bryle i dwuizbowym układzie wewnątrz. Część budynków posiada nadal oryginalną stolarkę okienną i drzwiową, a niekiedy także oryginalne belki z inskrypcjami i datami.
- zabudowania Kolonii Górniczej, Nowej Kolonii i Kolonii Urzędniczej zróżnicowane pod względem formy zależnie od przeznaczenia, ale zachowujące wspólny kostium stylowy i detal architektoniczny. Są to budynki piętrowe, lub parterowe (w Kolonii Urzędniczej) nakryte dachami dwuspadowymi, charakteryzujące się zróżnicowaniem kolorystycznym i fakturowym (zestawienie cegły i tynku) oraz bogactwem detalu i podziałów architektonicznych modelowanych w cegle.
- budynki z terenów wiejskich, mieszkalne, na rzucie prostokąta, parterowe z użytkowym poddaszem, z dachem dwuspadowym, czasami naczółkowym lub półszczytowym, krytym dachówką cementową (pierwotnie lub wtórnie, w zależności od czasu powstania), ze zdobiaczami ściany dekoracją ramową, tynkowany lub pozostawiony w surowej, czerwonej cegle, z koncentracją elementów zdobniczych (o określonym zestawie motywów) w szczytach budowli. Typowy jest też ich układ funkcjonalny, gdzie na osi budynku znajduje się przelotowa sień, po jednej jej stronie pomieszczenia (pomieszczenie) mieszkalne, a po drugiej – pomieszczenia gospodarcze. W najstarszej redakcji tego typu na osi występuje wnęka i murowane „przysiadki”. Prawdopodobnie jest to typ budynku przejęty z architektury miejskiej nieodległych Kęt.
- nowsza odmiana typowego budynku mieszkalnego charakteryzuje się niesymetryczną bryłą złożoną z części parterowej i piętrowej „wystawki”, ze szczytem w osi skrajnej budowli. Jest to typ budynku genetycznie nawiązujący do angielskich wzorów malowniczego historyzmu, uproszczony w kręgu niemieckojęzycznym i powielany w osiedlach robotniczych Śląska w 2 poł. XIX i pocz. XX w.

Ciekawą cechą domów murowanych jest zwyczaj datowania w szczycie budynku najlepiej widocznym od drogi. Umieszczana tam data była ryta bezpośrednio w tynku, względnie wykuwano ją na kamiennej tabliczce montowanej w szczycie elewacji. Przykłady takich dat wskazać można w bardzo wielu obiektach; obejmują one okres od 1892 (Jawiszowice, Janowiec 12) po 1947 (Jawiszowice, Bielańska 13). Warto odnotować, że daty na domach występowały też: na kominach, ryte w tynku, na metalowych chorągiewkach oraz we wnętrzach, na drewnianych belkach (głównie w domach drewnianych).

Zabytki ruchome:

Zabytki ruchome skupione są w wyposażeniach kościołów w Jawiszowicach i Brzeszczach oraz występują w formie kapliczek przydrożnych.

Do najcenniejszych zabytków ruchomych w gminie należą:

- kompleksowe zabytkowe wyposażenie kościoła p. w. św. Marcina z Tours w Jawiszowicach;
- średniowieczna rzeźba Pieta (w prezbiterium) oraz obraz z wizerunkiem Matki Boskiej z Dzieciątkiem (w kaplicy dolnej) w kościele p. w. Matki Boskiej Bolesnej w Jawiszowicach.
- wyposażenie kościoła parafialnego w Brzeszczach z ołtarzem głównym z 1892, autorstwa krakowskiego snycerza Kazimierza Chodzińskiego oraz parą barokowych ołtarzy bocznych sprowadzonych w 1892 z kościoła Mariackiego w Krakowie.
- kapliczka św. Anny Samotrzcę z Brzeszcz, ul. Nazieleńce, z datą 1619 (przekształcona 1844).
- wyposażenie czterech kaplic wokół kościoła p. w. św. Marcina z Tours w Jawiszowicach.
- kapliczki przydrożne z kamiennymi figurami świętych i kamiennymi krzyżami występujące we wszystkich wsiach gminy, datowane od schyłku XVIII w., po 1 ćw. XX w.

- belka z inskrypcją z 1869 r., pochodząca ze starego drewnianego domu stojącego niegdyś na tej posesji, zachowana w stodole przy domu w Jawiszowicach, ul. Biała.

Zabytki w sołectwie

FIGURA PRZYDROŻNA z posągiem św. Jana Nepomucena¹⁶

z 1779 r., późnobarokowa.

Obiekt podlegający ochronie konserwatorskiej na podstawie zapisu w *Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzeszcze*. Figura kamienna. Na dwustopniowej bazie ustawiony czworościenny postument ożywiony oprofilowaniem złożonym z półwałków i skocji oraz płycinami z narożnikami w kształcie łuków odcinkowych. Na jednej z płycin wyryty napis: *R.P. 1779 D. 17IOBR*. Postument wieńczy posąg św. Jana Nepomucena. Figurę otacza ogrodzenie z ozdobnie wykuwanych, żelaznych prętów, zapewne z XX w. We wrześniu 2006 r. ukończona została renowacja i konserwacja zabytku. Zdjęte zostały barwne, olejne powłoki malarskie, położone w 2. poł. XX w., a obiekt został zabezpieczony impregnatami przed szkodliwym działaniem czynników atmosferycznych. Figura jest najcenniejszym zabytkiem we wsi i jednym z najcenniejszych na terenie gminy.

DWÓR ob. budynek mieszkalny, ok. poł. XVIII w., XIX w.

Obiekt podlegający ochronie konserwatorskiej na podstawie zapisu w *Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzeszcze*.

Skidziń lokowany został zapewne w poł. XIV w. na prawie niemieckim (pierwsza wzmianka źródłowa o miejscowości pochodzi z 1359 r.). Była to wieś szlachecka należąca do księstwa oświęcimskiego. W 2. poł. XV w. miejscowość posiadali Skidzińscy. W XVII w. dziedziczyli ją Korycińscy, a po nich w 1. poł. XVIII w., w wyniku koligacji rodzinnych, Morsztynowie. W 2. poł. XVIII w. wieś kilkakrotnie zmieniała właścicieli. Najpierw był to Piotr Pac, później Antoni Woyna, Franciszek Szwarzenberg-Czerny, Kazimierz Szembek i Łukasz Moszczyński. Od XVII w. Skidziń był siedzibą klucza skidzińskiego, utworzonego z posiadłości Skidzinia, Przecieszyna, Wilamowic i później także Wilczkowic. Ponieważ właściele klucza nie przebywali na jego terenie, zarządzaniem majątkiem zajmowali się dzierżawcy lub komisarze którzy zamieszkiwali w skidzińskim dworze, nazywanym w 1. poł. XVIII w. „zamkiem”. Komisarzami dóbr klucza skidzińskiego byli m.in.: Feliks Sochacki (1767-1770), W. Kozłowski (1771-1780), W. Humnicki (1781-1785), Siedliński

¹⁶ Informacje o zabytkach w sołectwie – Gminna Ewidencja Zabytków, Urząd Gminy w Brzeszczach.

(1786-1788). W 2. poł. XVIII w. klucz skidziński uległ rozproszeniu. Wsie Przecieszyn, Skidziń i Wilczkowie przeszły w posiadanie kupca krakowskiego Józefa Antoniego Hallera, który wywianował nimi córki Mariannę i Urszulę, kolejno żony Fryderyka Klose. W 1822 r. córka Klosego, Wiktoria Mieroszewska wymieniła te miejscowości (oraz pobliskie Brzeszcze) z księciem cieszyńskim Albertem Kazimierzem, na wsie klucza chrzanowskiego. Ten z kolei przekazał nabytek przybranemu synowi arcyksięciu Karolowi Ludwikowi Habsburgowi. Habsburgowie dziedziczyli miejscowości do 1924 r., gdy to Karol Stefan Habsburg podarował je wraz z częścią swoich ogromnych dóbr (ok 10000 ha ziemi ornej, stawów i lasów, w tym 10 folwarków) Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Nowi właściciele wydzierżawili folwark w Skidzinu, a w latach 1928-30 przeprowadzili gruntowny remont znajdujących się w złym stanie technicznym jego zabudowań oraz dworu. Po 1945 majątek PAU został upaństwowiony. W budynku podworskim przez pewien czas mieściła się szkoła. W 1953 r. zabudowania pofolwarczne przejęło Państwowe Gospodarstwo Rolne, po kilku miesiącach przeniesione do Jawiszowic. Jeszcze w latach 90. XX w. budynki użytkowane były przez miejscową Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną. Obecnie znajduje się tu firma Inkomet-Ertech zajmująca się dostawami i remontami armatury przemysłowej.

Dwór murowany z cegły, potynkowany. Zbudowany został prawdopodobnie ok. poł. XVIII, przekształcony w XIX w. (być może wtedy dostawiono skrzydło) i w XX w. Na planie zbliżonym do litery „L”, złożony z prostokątnego korpusu i prostopadłego do niego wydłużonego, prostokątnego skrzydła, wąskofrontowy, dwutraktowy, parterowy, nakryty przenikającymi się, dwuspadowymi dachami. Na elewacji szczytowej od wschodu widoczne ślady pierwotnej dobudówki, prawdopodobnie ganku poprzedzającego wejście, a na elewacji szczytowej od zachodu ślady skromnej dekoracji architektonicznej. Budynek znacznie przekształcony w 2. poł. XX w. Obecnie częściowo zamieszkały, częściowo nieużytkowany. Znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga kompleksowego remontu.

KRZYŻ PRZYDROŻNY z wizerunkiem Chrystusa Ukrzyżowanego.

Pierwotny krzyż na tym miejscu ustawiony został z inicjatywy mieszkańców wsi w XVIII w. W owym czasie był to teren niezabudowany, przez który prowadziła polna droga do pobliskiego Zasola. W 1956 r. nieznani sprawcy przewrócili figurę i znacznie ją uszkodzili. Zniszczone elementy mieszkańcy zakopali wraz z historią krzyża, spisaną i zamkniętą w szczelnym, pojemniku. Jednocześnie postanowiono postawić nowy krzyż, co zostało zrealizowane mimo zakazów i przeszkód stawianych przez ówczesne powiatowe władze administracyjne i milicję. Krzyż wykonany został przez kamieniarza z Oświęcimia, Zemanka. Metalowy wizerunek Chrystusa zakupiono w Piekarach Śląskich. W 2002 r. krzyż został poświęcony, po uprzednim gruntownym odrestaurowaniu.

Figura marmurowa. Na murowanej z cegieł bazie ustawiony zwężający się ku górze, trójdzielny postument zwieńczony krzyżem z metalowym wizerunkiem Chrystusa. Na froncie postumentu wyryty napis: *Na chwałę i cześć Przenajświętszej Trójcy w 50-lecie parafii AD 2001*. Figura otoczona jest współczesnym, metalowym ogrodzeniem.

Instytucje kultury

Instytucje kultury w gminie

Gmina Brzeszcze to gmina górnicza...¹⁷, tymi słowami rozpoczynają się często informacje o Brzeszczach. Myśląc górnictwo, widzimy oczyma wyobraźni węgiel, hałdy i krewkich mężczyzn wykonujących w pocie czoła swą ciężką pracę. Rzeczywiście, tradycja górnicza przez długie lata wyznaczała kierunek rozwoju tego śląsko - małopolskiego pogranicza. Dziś, za sprawą przemian społeczno gospodarczych także w sferze życia kulturalnego wiele się zmieniło.

Ośrodek Kultury w Brzeszczach w 2008 roku obchodził 25-lecie swego istnienia. Jego struktura i formy działalności zmieniały się przez lata. Odpowiadając na potrzeby mieszkańców stał się Centrum Aktywności Lokalnej, co zostało w 2003 r. potwierdzone oficjalnym certyfikatem Stowarzyszenia Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej, zrzeszające Centra Aktywności Lokalnej w grudniu 2008 r. prolongowało certyfikat na kolejne 5 lat. Integrując i aktywizując życie kulturalne gminy działa w myśl zasady: "Pomóżmy ludziom, aby pomogli sobie sami".

Jak wykazują badania (Mapa Zasobów i Potrzeb Gminy Brzeszcze) Ośrodek Kultury jest postrzegany w środowisku jako lider w organizowaniu życia społecznego. Większość projektów i przedsięwzięć realizuje współpracując z lokalnymi samorządami, instytucjami, organizacjami społecznymi oraz przedsiębiorcami, często włączając się w ogólnopolskie akcje.

Zespół Ośrodka ma doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, tzn. z publicznych środków krajowych, unijnych a także prywatnych fundacji.

Ośrodek Kultury w Brzeszczach jest wydawcą lokalnego pisma „Odgłosy Brzeszcz”. Miesięcznik ukazuje się od stycznia 1992 roku, jego nakład obecnie wynosi obecnie 1600 egzemplarzy. Kolportaż obejmuje gminę Brzeszcze.

Spójny program integracyjny i aktywizacyjny w środowisku współtworzą wszystkie palcówki Ośrodka Kultury:

Siedziba główna, Brzeszcze:

W siedzibie głównej spotykają się:

- „Klub Nieprofesjonalnej Twórczości Literackiej PIÓROMANI”
- Klubu PIWNICA Free Culture (dla młodych duchem)
- Uniwersytet KAŻDEGO WIEKU
- Zespół taneczny „SZALONE MAŁOLATY”
- Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „ISKIERKI”
- ZESPOŁY REGIONALNE działające na co dzień w każdym sołectwie gminy
- BRYDŻYŚCI
- FILATELIŚCI
- WERNISAŻE i wystawy (dla miłośników sztuk plastycznych)
- warsztaty CERAMICZNE (uczestnicy od 2 do 100 lat)
- warsztaty TEATRALNE (dla dzieci i młodzieży)

Kino „WISŁA”:

- należy do Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych
- dysponuje salą z 293 miejscami wyposażoną w nagłośnienie DOLBY STEREO
- prowadzi zajęcia edukacyjne w ramach Młodzieżowej Akademii Filmowej
- organizuje cykliczne imprezy: Przegląd Filmów Górskich i Sportów Ekstremalnych, Festiwal Filmów o Kobietach, Przegląd Filmów Podróżniczych, Akademia Filmu Francuskiego

¹⁷ Opracowanie dot. działalności Ośrodka Kultury i jego placówek - Ośrodek Kultury, Brzeszcze 2009.

Biblioteka Główna oraz jej filie:

- budynek Ochotniczej Straży Pożarnej - Brzeszcze
- budynek Szkoły Podstawowej - Jawiszowice
- budynek Domu Ludowego - Skidziń
- budynek Zespołu Szkolno – Przedszkolnego - Zasole
- budynek Domu Ludowego - Wilczkowice
- budynek Domu Ludowego - Bór
- budynek Ochotniczej Straży Pożarnej - Przecieszyn

W Bibliotece Główniej oraz w jej filiach czytelnicy znajdują wiele ciekawych tytułów, mogą też wziąć udział w organizowanych wydarzeniach, m.in.:

- Wieczory z Książką (czytelnicy dorośli)
- Spotkania pod Literką (grupy przedszkolne)
- Spotkania autorskie
- Konkurs literacki dla uczniów gimnazjów i szkół średnich

Placówki terenowe Ośrodka Kultury:

1. Hala Sportowa:

- korty tenisowe i boiska
- ścianka wspinaczkowa
- siłownia
- sala fitness
- lekkoatletyka

2. Basen „Pod Platanem”:

- grota solna
- siłownia
- sauna
- kawiarnia

3. Świetlice:

- Świetlica - Os. Szymanowskiego, Brzeszcze
- Świetlica - Os. Paderewskiego, Jawiszowice
- Świetlica – ul. Bielska (budynek OSP Jawiszowice)
- Świetlica – ul. Wyzwolenia (budynek OSP Przecieszyn)
- Świetlica – ul. Kostka Jagiełły 4 (budynek OSP Zasole)
- Dom Ludowy w Brzeszczach - Borze
- Dom Ludowy w Skidzinie
- Dom Ludowy w Wilczkowicach

4. Izba Pamięci w budynku "Willa", Brzeszcze

Stowarzyszenie na rzecz Gminy Brzeszcze „Brzost”

Celem działania Stowarzyszenia „Brzost” jest organizowanie i wspieranie przedsięwzięć, mających na celu ochronę, pielęgnowanie, poznawanie, dokumentowanie historii, tradycji i kultury Gminy Brzeszcze¹⁸. Realizowane zadania:

¹⁸ Źródło: internetowy serwis gminy Brzeszcze – <http://www.brzeszcze.pl/serwis-organizacji-pozarzadowych/>

„Milczący świadkowie naszej historii”, zadanie jest realizowane ze środków uzyskanych przez Stowarzyszenie „Brzost” w ramach konkursu ogłoszonego przez Urząd Gminy Brzeszcze dla organizacji pozarządowych. Jego celem jest m.in. renowacja i konserwacja kapliczek i krzyży przydrożnych usytuowanych na gruntach, których właścicielem jest Gmina Brzeszcze. W ramach tego zadania wykonane zostały prace renowacyjno – konserwatorskie:

- Figury św. Jana Nepomucena z 1779 r. w Skidzinie
- Krzyża z Grupą św. Jana i oryginalnego ogrodzenia z 1816 r. w Brzeszczach.

Najważniejsze osiągnięcia, zrealizowane projekty:

- Opracowanie i przygotowanie kilkunastu wystaw prezentujących sylwetki m.in. prof. dr hab. Kazimierza Bielenina, Feliksa Chowańca, Bolesława Skalskiego, płk. Mieczysława Bielenina, a także poświęcone wydarzeniom m.in. z okazji 100-lecia erygowania parafii p.w. św. Urbana, 120-lecia istnienia Kółka Rolniczego,
- Ufundowanie i odsłonięcie 2 tablic poświęconych mieszkańcom gminy Brzeszcze, walczącym o wolność w latach 1914 – 1921, oraz w czasie II drugiej wojny światowej,
- Opracowanie i wydanie 3 książek: „Szkice z przeszłości Brzeszcz, Jawiszowic, Przecieszyna, Skidzinia, Wilczkowic i Zasola”, „Kalendarium parafii św. Urbana w Brzeszczach”, „Karol Wojtyła biskup – kardynał - papież w życiu parafii św. Urbana w Brzeszczach”.
- Opracowanie i wydanie mapy: „Ścieżkami naszej historii, tradycji, kultury i przyrody”.
- Opracowanie i wydanie sześciu wzorów widokówek prezentujących dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze gminy Brzeszcze”.

Instytucje kultury w sołectwie

Dom Ludowy w Skidzinie '2008

Działalność Domu Ludowego w Skidzinie w roku 2008, tak jak i w latach ubiegłych, skupiona była na realizacji podstawowych celów, którymi są: pozyskiwanie i przygotowywanie społeczeństwa do aktywnego udziału w kulturze i udostępnianie jej szerokiej publiczności. W ramach propagowania idei aktywnego spędzania czasu wolnego organizowano zróżnicowane tematycznie imprezy dla wszystkich grup wiekowych.

Przedsięwzięcia kierowane do najmłodszych niosły nie tylko walory rekreacyjne i rozrywkowe, ale również poznawcze i utrwalające wiedzę już posiadaną. Największą popularnością wśród dzieci i młodzieży cieszyły się działania podejmowane w ramach projektów: Ferie i Wakacje z Domem Ludowym, konkursy sprawdzające wiedzę ogólną, np. Milionerzy, Jeden z dziesięciu oraz tematyczne, m.in.: turniej ekologiczny i konkurs ortograficzny. W trzecim konkursie recytatorskim, pod hasłem „Brzechwa znany i nieznany”, wzięło udział 30 uczestników, po raz pierwszy podziwianych i oklaskiwanych nie tylko przez kompetentne nauczycielskie jury i szkolnych kolegów, ale i rodziców dzieci.

Największą liczbę uczestników, zwłaszcza dorosłych, zgromadziły imprezy organizowane we współpracy z instytucjami i organizacjami społecznymi działającymi na terenie sołectwa. Niewątpliwie należą do nich Jasełka, festyn sobótkowy, zabawa sylwestrowa, a dla dzieci zabawa karnawałowa, Dzień Dziecka i zabawa andrzejkowa. Dom Ludowy w Skidzinie, wspólnie z Domem Ludowym w Wilczkowicach, średnio raz w miesiącu (wyłączając miesiące letnie), zaprasza dzieci przedszkolne na spotkania biblioteczne, których zadaniem jest nauka poprzez zabawę.

Ważnym aspektem działalności są cykliczne wyjazdy do teatru, które mają już stałych uczestników, a z każdym kolejnym spektaklem przybywa nowych miłośników tej dziedziny sztuki.

Z działań podejmowanych w celu przygotowania społeczeństwa do udziału w kulturze na uwagę zasługują przede wszystkim zorganizowane dla pań warsztaty decoupageu, tworzenia biżuterii i florystyczne, pokazy kulinarne.

Z uwagi na obniżający się, nie tylko w Skidzinie, poziom czytelnictwa spowodowany min. przerwą remontową trwającą od września do listopada, plan działania na rok 2009 w znacznej mierze ukierunkowany został na propagowanie literatury i czytelnictwa. W ramach projektu pn. „Dobra książka w każdej chwili życia Twojej umili” przewidywane są zajęcia biblioteczne dla dzieci, spotkania autorskie, konkursy i zabawy, warsztaty teatralne, wystawy oraz wyjazdy do teatru. Podjęta zostanie również próba promocji książek podczas zebrań rodziców i imprez organizowanych z Zespołem Szkolno - Przedszkolnym w Skidzinie. Wiele działań placówki podporządkowanych zostanie planowanemu na drugą połowę roku obchodom 650-tej rocznicy pierwszej udokumentowanej wzmianki historycznej o Skidzinie.

Wspomniane już, związane z usuwaniem szkód górniczych prace remontowe, w dużej mierze zakłóciły działalność placówki, jednak większość zaplanowanych przedsięwzięć udało się zorganizować, lokalizując je w Domu Ludowym Wilczkowie.

Koło Gospodyń Wiejskich / Zespół folklorystyczny „Skidzinianie”

W dniu 11 listopada 1959 roku w Skidzinie powstało Koło Gospodyń Wiejskich (KGW). Pierwszym kierownikiem była p. Józefa Śliwka, później p. Zofia Kamińska, a od 1967 r. p. Władysława Maślanka. W 1966 roku, z inicjatywy Stanisławy Morończyk, powstał pierwszy zespół folklorystyczny przy KGW w Skidzinie. Od 1982 roku po dłuższej przerwie pod kierownictwem p. Jadwigi Zając reaktywował swoją działalność w nowo wybudowanym Domu Ludowym. Przez długie lata kierownikiem artystycznym zespołu była p. Zofia Bałaś.

Zespół kultywuje tradycje i obrzędy ludowe, takie jak śmiegust, kołęda, czy sobótki – odwiedzając sąsiadów w ich obejściach, bądź też zapraszając do wspólnego, integrującego biesiadowania. Uczestniczy w imprezach organizowanych w naszej gminie, a więc Dożynkach, Turniejach Sołectw, Turniejach Domów Ludowych. Wielokrotnie zespół prezentował się przed miejscową publicznością ubarwiając swoimi występami liczne imprezy organizowane w Domu Ludowym. Kierownikiem zespołu i KGW od 1985 roku była Janina Niedziela.

Od 2005 roku zespół występuje w odnowionym składzie i przyjął nazwę „Skidzinianie”. Aktualnie liczy on 20 członków, a kieruje nim p. Danuta Bielenin¹⁹.

¹⁹ Źródło: KGW / Zespół „Skidzinianie”.

Edukacja

Edukacja w gminie:

Prowadzenie i utrzymanie szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli na terenie gminy Brzeszcze, a także wykonywanie, z pewnymi wyjątkami, innych zadań gminy w zakresie oświaty należy do Gminnego Zarządu Edukacji w Brzeszczach. Obecnie w gminie funkcjonują cztery przedszkola, trzy zespoły szkolno – przedszkolne, trzy szkoły podstawowe, dwa gimnazja, a ponadto dwie szkoły powiatowe. Ilość nauczycieli i uczniów w placówkach oświatowych na terenie gminy przedstawia poniższa tabela:

Ilość nauczycieli i uczniów w placówkach oświatowych w gminie Brzeszcze w roku szkolnym 2008/2009

Placówki / gimnazja	Uczniowie ogółem	Oddziały	Ilość nauczycieli
Gimnazjum nr 1, Brzeszcze	339	15	43
Gimnazjum nr 2, Brzeszcze	354	15	41
RAZEM gimnazja:	693	30	84
Placówki / szkoły podstawowe	Uczniowie ogółem	Oddziały	Ilość nauczycieli
Szkoła Podstawowa nr 1, Brzeszcze	294	15	36
Szkoła Podstawowa nr 2, Brzeszcze	471	22	39
Szkoła Podstawowa, Jawiszowice	274	12	26
Szkoła Podstawowa, Skidziń	87	6	16
Szkoła Podstawowa, Przecieszyn	74	6	13
Szkoła Podstawowa, Zasole	32	3	6
RAZEM szkoły podstawowe:	1232	64	136
Placówki / przedszkola	Dzieci	Oddziały	Ilość nauczycieli
Przedszkole nr 1, Brzeszcze	140	6	12
Przedszkole nr 2, Brzeszcze	131	6	16
Przedszkole nr 3, Brzeszcze	145	6	12
Przedszkole nr 4, Jawiszowice	125	5	11
Przedszkole, Skidziń	41	2	4
Przedszkole, Przecieszyn	46	2	4
Przedszkole, Zasole	36	2	4
RAZEM przedszkola:	664	29	63
Placówki / szkoły powiatowe	Uczniowie ogółem	Oddziały	Ilość nauczycieli
Powiatowy Zespół nr 6 Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Brzeszczach	480	20	42
Powiatowy Zespół Nr 7 Szkół Agrotechnicznych i Zawodowych w Jawiszowicach	309	14	37
RAZEM szkoły powiatowe:	789	34	79

Źródło: Gminny Zarząd Edukacji w Brzeszczach, Dyrekcje szkół powiatowych.

Edukacja w sołectwie:

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Skidzinu

Historia szkoły:²⁰

1960 - Wmurowanie Aktu Erekcyjnego pod budowę placówki
1962 - Uroczystość przekazania do użytku nowej szkoły "Tysiąclatki"
1966 - Wprowadzenie ośmioklasowej szkoły podstawowej
1973 - Obniżenie stopnia organizacyjnego szkoły: klasy I-IV
1973-1981 - Szkoła pozostaje Filią Zbiorczej Szkoły Gminnej w Brzeszczach
1979 - Wykonanie w szkole centralnego ogrzewania
1981 - Przywrócenie ośmioklasowej szkoły
1981-1985 - Zbiorcza Szkoła Podstawowa z filiami szkół w Zasolu i Przecieszynie
1984 - Założenie Społecznego Komitetu Rozbudowy Szkoły
1987 - Nadanie szkole imienia Ewy Szelburg-Zarembiny i wmurowanie Aktu Erekcyjnego pod rozbudowę szkoły
1990 - Oddanie do użytku nowej sali gimnastycznej z zapleczem i 3 sal lekcyjnych
1991 - Nadanie szkole posiadania sztandaru i oficjalne otwarcie nowej części szkoły
1993 - Uroczystość pod hasłem "30 lat minęło"
1993 - Rozpoczęcie budowy bieżni i boisk sportowych
1996 - Piąta rocznica nadania szkole sztandaru
1996 - 10 rocznica śmierci patronki szkoły
1999 - 100 rocznica urodzin Ewy Szelburg-Zarembiny
1999 - Reforma systemu edukacji - sześcioletnia szkoła podstawowa. Gmina Brzeszcze w województwie małopolskim
2000 - Absolwenci klasy 6 są już gimnazjalistami
2002 - Jubileusz 40-lecia
2004 - Przystąpienie do programu Socrates Comenius

Oferta edukacyjna szkoły obejmuje:

- Obowiązkową naukę języka angielskiego
- Zajęcia informatyczne w klasach I-III
- Ciekawe propozycje zajęć dodatkowych w ramach:
 - Szkolnego Zespołu Regionalnego "Zarembinki"
 - Szkolnego Zespołu Sportowego "Zręb"
 - Klubu Ekologicznego "Podając przyrodzie pomocną dłoń"
- Nauka pływania dla uczniów klas I-III
- Cykliczne imprezy środowiskowe:
 - Jasełka
 - Biesiady
 - Gminny Rajd Pieszy uczniów klas III Doliną Soły "Zachowamy pamięć o Wrześniu"
 - Międzyszkolny Turniej Gier i Zabaw uczniów klas I-III
- Współpraca i wymiana doświadczeń z europejskimi szkołami w ramach programu Socrates Comenius
- Zajęcia pozalekcyjne:

²⁰ Informacje o szkole: źródło: www.gze.brzeszcze.pl oraz www.skidzin.w.interia.pl/

- Koło dziennikarskie
- Koło taneczne
- Zajęcia SKS-u
- Koło matematyczne
- Koło przyrodnicze
- Zajęcia informatyczne z grupą przedszkolaków

Tradycje szkolne:

Do tradycji należy coroczne organizowanie akademii środowiskowych, biesiad i pikników rodzinnych oraz widowisk okolicznościowych dla mieszkańców okolicznych wsi, a także imprez o zasięgu gminnym, jak m.in. rajd pieszy klas 3 „Doliną Soły”. Do oferty edukacyjnej szkoła dopisuje działania opiekuńczo – wychowawcze, tj. organizowany dla uczniów w formie półkolonii wypoczynek letni. Szkołę łączą silne więzy współpracy z rodzicami. Prężnie działa Rada Rodziców, która organizuje imprezy dochodowe, stale przyczynia się do rozwoju bazy szkoły.

Do dyspozycji społeczności szkolnej pozostają:

- kompleks dydaktyczny z klasami, pracowniami przedmiotowymi, świetlica
- kompleks sportowy z pełnowymiarową salą gimnastyczną, system boisk, bieżnia i rekreacyjny pas zieleni
- kompleks socjalny z zapleczem kuchennym, gabinetem lekarskim, pomieszczeniem dla pracowników administracji i obsługi

Sport

Sport w gminie

Główne obiekty sportowo - rekreacyjne gminy skupione są w Brzeszczach, w rejonie ulicy Ofiar Oświęcimia. Należy do nich stadion, hala sportowa oraz kryta pływalnia „Pod platanem”. Głównym użytkownikiem i zarazem opiekunem stadionu jest Klub Sportowy „Górnik” Brzeszcze, natomiast obiektem hali sportowej i pływalni zarządza Ośrodek Kultury.

Korzystający z pływalni mają do dyspozycji: duży basen kąpielowy o wymiarach 25m x 12,5m, mały basen rekreacyjny z funkcją basenu do nauki pływania o wymiarach 6m x 12,5m, jacuzzi, zamkniętą zjeżdżalnię, urządzenia do masażu i odnowy biologicznej. W budynku basenu znajduje się także sauna, grota solna, siłownia, solarium oraz kawiarnia z małą gastronomią. Na terenie basenu można zakupić akcesoria pływackie, stroje kąpielowe, zabawki dla dzieci.

W hali sportowej istnieje możliwość:

- gry w piłkę nożną, siatkówkę, koszykówkę, w tenisa ziemnego (2 korty), w tenisa stołowego (2 stoły),
- uprawiania lekkoatletyki i gimnastyki,
- korzystania z siłowni,
- korzystania ze ścianki wspinaczkowej
- aerobik, step.

Ludowy Klub Sportowy (LKS) Skidziń

Za oficjalną datę powstania LZS w Skidzinie – przodka współczesnego LKS-u – przyjmuje się rok 1958, kiedy Roman Chrobak i Franciszek Głęb zawiązali sekcję Piłki Nożnej pod nazwą Ludowy Zespół Sportowy w Skidzinie²¹. Pierwszym jego Prezesem został Franciszek Głęb. Ówczesne boisko nie miało wiele wspólnego z tym, które można podziwiać dzisiaj. Dopiero w 1963 r. boisko zostało wzbogacone o profesjonalne bramki. W roku 1976 LZS Skidziń zawiesił swą działalność, z uwagi na wyczerpanie zapasu zawodników.

W latach 1982 – 1987 został ponownie reaktywowany Ludowy Zespół Sportowy w Skidzinie, dzięki Adamowi Andruszko, który został Prezesem Klubu. W roku 1986 funkcję Prezesa Klubu objął Władysław Janowicz. Wobec piętrzących się problemów finansowych i wygaśnięcia zapasu zawodników, w roku 1987 LZS Skidziń nie zgłosił drużyny piłkarskiej do rozgrywek.

W listopadzie 1998 r. zwołane zostało zebranie w celu próby reaktywacji drużyny. Zebranie przekształciło się w Zebranie Założycielskie LKS Skidziń. W skład nowo wybranego Zarządu Ludowego Klubu Sportowego w Skidzinie weszli: Jerzy Krawczyk, Wiesław Zarzycki, Marek Głęb, Mariusz Morończyk i Piotr Dąba. Szóstym Prezesem Klubu w historii został Mariusz Morończyk.

Już w roku 1999 drużyna wzięła udział w rozgrywkach w ramach Mistrzostw Klasy „C”. W 2000 r., dzięki reorganizacji Klas rozgrywkowych, uzyskała awans do Klasy „B”. W latach 2002 i 2003 drużyna dwukrotnie zajmowała drugie miejsce, natomiast w 2004 r. wywalczyła awans do Klasy A.

Dzięki zaangażowaniu członków klubu i ich rodzin, jak również dzięki pomocy sympatyków i przychylności władz lokalnych i miejscowej kopalni „Brzeszcze – Silesia”, udało się przeprowadzić remont kapitalny stadionu. Aby było to możliwe bez przerywania rozgrywek ligowych, klub wyremontował boisko na Wilczkowicach, które do tego momentu ulegało degradacji. Obecnie nadal jest utrzymywane jako boisko rezerwowe a także treningowe.

Przyszłość klubu zapewnić mają obdarzone sporym potencjałem drużyny Trampkarzy i Juniorów, jak również racjonalna gospodarka finansowa klubu, oparta zarówno na dotacjach ze strony władz gminy, jak również na różnych formach sponsoringu oraz udziale w niektórych przetargach na roboty publiczne ogłaszane w Gminie Brzeszcze (np. odśnieżanie, rozbiórka domu, wykaszanie poboczy).

Organizacje społeczne

Poza organizacjami wymienionymi w poprzednich fragmentach niniejszego dokumentu (KGW / Skidzinianie, LKS Skidziń) na terenie sołectwa działają następujące organizacje społeczne:

Sandacz

Na terenie sołectwa Skidziń działa Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Wędkarstwa i Ochrony Przyrody w Gminie Brzeszcze „Sandacz”²².

- 1978 – założono sekcję wędkarstwa przy KWK „Brzeszcze”
- 1986 – sekcję wędkarstwa przekształcono w Koło PZW nr 121, które na koniec grudnia

²¹ Źródło: LKS Skidziń.

²² Źródło: „Sandacz”.

2008 liczyło 490 członków

- 2008 – na bazie Koła PZW nr 121 powstało Stowarzyszenie „Sandacz”, które liczy obecnie 200 członków, w tym 15 kobiet i 25 dzieci do lat osiemnastu.

Terenem działania „Sandacza” w Skidzinie są Stawy „Dolny” i „Górny” o powierzchni lustra wody 15 ha. Akweny te co roku są zarybiane około 5 tonami różnych gatunków ryb. Dostrzegalna jest również dbałość o wizerunek tych stawów otoczenia. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez :

- propagowanie idei wędkarstwa,
- działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego,
- upowszechnianie sportu i turystyki, organizowanie zawodów wędkarskich oraz rekreacji i wypoczynku zarówno dla członków Stowarzyszenia, jak i ich rodzin oraz mieszkańców gminy,
- podejmowanie działań na rzecz ochrony wód i środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniami, kłusownictwem i innymi zagrożeniami.

Ochotnicza Straż Pożarna w Skidzinie

Historia OSP Skidziń trwa nieprzerwanie od 1948 r.²³ W zeszłym roku uroczyste obchodzony był jubileusz 60-ciolecia. Lata 40-te i 50-te były trudnym okresem dla strażaków ze Skidzinia. Organizacja nie posiadała żadnego majątku. Umundurowanie strażackie nabywano za pieniądze strażaków. Pierwszym nabytkiem była pompa wadłowa oraz kilka odcinków węży. Tymczasową remizę urządzono w pomieszczeniach gospodarczych jednego z mieszkańców Skidzinia. Zajęcia, w tym musztry, organizowane były w czasie wolnym od pracy. Wóz gospodarczy ze sprzętem ciągnęły konie, z reguły nad rzekę Sołę. W latach 50-tych nabyto od Komisji Likwidacyjnej w Oświęcimiu barak, który w czynie społecznym, przy dużym zaangażowaniu strażaków, przewieziono do Skidzinia i złożono w miejscu obecnego Domu Ludowego. W 1953 r. jednostka zakupiła sztandar, który z braku świetlicy przechowywano w prywatnych domach strażaków. W latach 60-tych zakupiono używany wóz pożarniczy od strażaków z Łek. Na przełomie lata 50-tych i 60-tych jednostka otrzymała motopompę, a w dalszej kolejności pierwszy samochód marki „Lublin”, na bazie radzieckiej ciężarówki. Pojazd przystosowany był do potrzeb OSP. W tym czasie urządzono remizę w budynku, który stał w centrum wsi – na miejscu obecnej zajezdni autobusowej. Druhowie OSP Skidziń czynnie pomagali przy budowie nowej szkoły podstawowej. Po otwarciu szkoły zwolniły się zajmowane przez nią dotąd pomieszczenia, które strażacy przystosowali do celów i potrzeb OSP – urządzono remizę i świetlicę służące do dnia dzisiejszego. W 1973 r. zakupiono drugi sztandar i razem z pierwszym umieszczono na stałe w świetlicy OSP. Po kilku latach przerwy w 1983 r. wznowiono działalność, a w 1987 r. jednostka otrzymała samochód pożarniczy Żuk A15 od OSP Mała Wisła oraz motopompę od Rejonowej Komendy PSP w Pszczynie. W 2003 r. zakupiono wspólnymi siłami OSP, Gminy Brzeszcze, Spółek Pastwiskowych Skidzinia i Wilczkowic nowy samochód – Ford Transit, nazwany Frankiem. Od dnia powstania jednostki druhowie czynnie uczestniczą w życiu wsi. Dużym zaangażowaniem wykazali się przy wznoszeniu budynku Domu Ludowego, sklepu oraz podczas gazyfikacji sołectwa.

W 2008 r. obchodzony był Dzień Strażaka, poświęcono również rzeźbę św. Floriana, ofiarowaną OSP z okazji 60 rocznicy istnienia. Na obchody rocznicy przybyły 23 jednostki OSP oraz władze samorządowe. W okresie letnim przeprowadzony został remont remizy i świetlicy OSP. Wymieniono stolarkę, w tym również drzwi garażowe, w których nie mieścił się uzbrojony wóz strażacki.

²³ Źródło: OSP Skidziń.

Analiza SWOT

SWOT (Siły, Słabości, Szanse, Zagrożenia):

SILY (STRENGTHS) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć pozytywny wpływ na rozwój miejscowości, wyróżniające miejscowość w sposób korzystny w otoczeniu, tworzące podstawy dla rozwoju, podnoszące atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów, osób odwiedzających.

SŁABOŚCI (WEAKNESSES) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć negatywny wpływ na rozwój miejscowości, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń, braki w potencjałach, obniżające pozycję miejscowości zarówno w oczach mieszkańców jak i podmiotów zewnętrznych.

SZANSE (OPPORTUNITIES) – czynniki w otoczeniu sprzyjające lub mogące sprzyjać rozwojowi miejscowości, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju.

ZAGROŻENIA (THREATS) – czynniki w otoczeniu utrudniające lub mogące utrudniać rozwój miejscowości, stanowiące bariery w przełamywaniu dzisiejszych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań w różnych, istotnych z punktu widzenia rozwoju miejscowości dziedzinach.

Mocne strony²⁴: – dobre położenie komunikacyjne – tereny o wysokich walorach przyrody – dobrze rozbudowana infrastruktura techniczna (gaz, woda, elektryczność) – wolne tereny pod zabudowę – obecność organizacji i grup nieformalnych – aktywność mieszkańców	Słabe strony: – obszar zagrożony podtopieniami i powodzią – brak kanalizacji sanitarnej i deszczowej – niewystarczająca baza hotelowa – niezadowalająca baza sportowo - rekreacyjna
Szanse: – budowa kanalizacji – ograniczenie migrowania Soły (działania przeciwpowodziowe) – rosnące potrzeby aktywnego wypoczynku mieszkańców ośrodków wielkomiejskich – budowa ścieżki rowerowej wzdłuż Soły – przebieg przez gminę drogi szybkiego ruchu – profesjonalna promocja – stymulowanie poprzez zapisy w MPZP kierunkami gospodarowania terenami po eksploatacji żwiru – możliwości pozyskiwania środków pomocowych	Zagrożenia: – nieuregulowane stosunki wodno-prawne – zanieczyszczenie wód – „dzika” zabudowa i zagospodarowanie zbiorników poeksploatacyjnych – dewastacja środowiska przez pseudoturystów ale i mieszkańców – rosnące koszty kredytów i inwestycji – intensywna eksploatacja nie remontowanych dróg – doktrynalne wdrażanie programu NATURA – ucieczka młodych ze wsi

24 Analiza SWOT – efekt prac grupy „skidzińskiej” podczas warsztatów poświęconych przygotowaniu planów odnowy miejscowości.

Wizja rozwoju

Wizja rozwoju sołectwa jest spójna ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta i Gminy Brzeszcze, Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2007 – 2013 dla Lokalnej Grupy Działania „Dolina Soły”, której gmina Brzeszcze jest członkiem, jak również ze strategiami rozwoju województwa i kraju.

Oczywistym jest, iż najbliższe sołectwu są strategie gminy Brzeszcze i LGD „Dolina Soły”. Wizja rozwoju gminy Brzeszcze to *gmina o wiejskich walorach i miejskich standardach, przywiązana do tradycji, zdecydowana na rozwój*. Aktywność samorządu lokalnego w celu realizacji misji jest podporządkowana czterem ogólnym celom strategicznym:

Cel I – Zróżnicowanie gospodarki lokalnej

Cel II – Aktywne kształtowanie przestrzeni z zachowaniem zasad ochrony środowiska

Cel III – Otwarta polityka społeczna uwzględniająca potencjał i potrzeby lokalnej społeczności

Cel IV – Inwestowanie we wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży

Z kolei wizja LGD „Dolina Soły” brzmi następująco:

Obszar LGD „Dolina Soły” jest obszarem czystym ekologicznie i bezpiecznym, atrakcyjnym turystycznie dzięki wykorzystaniu zasobów geograficzno - przyrodniczych i kulturowo - historycznych, miejscem przyjaznym do zamieszkania - dobrze skomunikowanym z innymi regionami, z łatwo dostępnymi miejscami pracy, wypoczynku i uprawiania sportów, z bogatą ofertą kulturalną, zarówno dla młodzieży, jak i ludzi starszych.

Cele szczegółowe LGD „Dolina Soły” w oparciu o analizę SWOT:

1. Rozwój turystyki, szczególnie kulturowej i wokół zbiorników wodnych.
2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.
3. Poprawa oferty rekreacyjno - sportowej i kulturalnej.
4. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie ilości miejsc pracy na wsi poza turystyką.
5. Aktywne społeczeństwo m.in. poprzez zwiększenie stopnia pozyskiwania środków z zewnątrz.

Przy uwzględnieniu powyższych dokumentów - Skidziń w 2015 roku to przede wszystkim miejscowość czysta ekologicznie i potrafiąca czerpać korzyści z tego tytułu. Walory przyrodnicze wsi, w szczególności związane z bogactwem wód, z jednej strony zobowiązują do dbania o nie w maksymalnym stopniu, z drugiej jednak strony dają szeroką podstawę do wykorzystania ich w rozwoju turystyki i umożliwieniu aktywnego wypoczynku i dbałości o zdrowie i kondycję fizyczną.

Rozwój turystyki i usług dla ludności wymaga zapewnienia na obszarze wsi bezpieczeństwa, w tym przypadku szczególnie związanego z występowaniem zagrożenia powodziowego, zanieczyszczenia wód i związanego z nim braku kanalizacji, z obecnością głębokich poeksploatacyjnych zbiorników wodnych. Bardzo ważne jest zapewnienie rozbudowanej infrastruktury technicznej o wysokich standardach oraz bazy sportowo – rekreacyjnej i hotelowej. W tym celu niezbędne jest wytworzenie klimatu przyjaznego przedsiębiorczości, jak również dostosowanie istniejącego układu komunikacyjnego do rosnących potrzeb i standardów.

Zapewnienie właściwej infrastruktury i bezpieczeństwa wymaga sporych nakładów finansowych, dlatego też poszerzenie kręgu przedsiębiorców, związanych zwłaszcza z turystyką i rekreacją oraz zapewnienie terenów budowlanych dla nowych mieszkańców zagwarantuje odpowiednie dochody w budżecie gminy, a sukcesywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na inwestycje pozwoli szybciej i efektywniej zrealizować zamierzone cele.

Aktywne, wspólne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i rodziców pozwala budować trwałe więzi rodzinne. Realizacja wizji i priorytetowych zamierzeń wymaga jednakże aktywności

mieszkańców, integracji międzypokoleniowej, a przede wszystkim umiejętności współdziałania mieszkańców, organizacji i instytucji dla osiągnięcia dobra wspólnego. Konieczne jest zatem utrzymanie systemu współpracy instytucji z organizacjami i mieszkańcami, wsparcia lokalnych inicjatyw i przedsięwzięć oraz kształtowania poczucia tożsamości.

Planowane zadania i przedsięwzięcia z zakresu odnowy wsi

Jakkolwiek odnowa i rozwój wsi powinna zakładać podejmowanie różnorodnych działań i inwestycji, na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęty został zakres działań mieszczący się w katalogu projektów dopuszczonych do dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie „Odnowa i rozwój wsi”. W tym duchu przyjęty został również montaż finansowy, zakładający dofinansowanie projektu / projektów w ramach ww. Działania, pominięte zostały natomiast inne działania i programy, których zadaniem jest wsparcie obszarów wiejskich w innym zakresie.

W trakcie prac nad Lokalną Strategią Rozwoju (LSR) LGD „Dolina Soły” i przy okazji warsztatów poświęconych przygotowaniu planów odnowy miejscowości dla poszczególnych sołectw w gminie Brzeszcze, wytypowane zostały przedsięwzięcia, których zrealizowanie jest korzystne z punktu widzenia przyjętych priorytetów rozwoju - zarówno obszaru działania „Doliny Soły”, jak i poszczególnych sołectw w gminie Brzeszcze. Założeniem jest również zgodność tych wizji / priorytetów ze strategią rozwoju gminy.

Strategia LGD „Dolina Soły” zakłada wsparcie przedsięwzięć wspólnych dla całego obszaru działania LGD zgodnych z celami określonymi w ww. strategii. W ramach tych przedsięwzięć zakłada m.in. dofinansowanie w poszczególnych sołectwach gmin – partnerów obiektów związanych z kulturą i turystyką oraz sportowo – rekreacyjnych. Dodatkowo, priorytetowym zadaniem LGD jest budowa ścieżki rowerowej łączącej wspomniane gminy.

W trakcie warsztatów i po ich zakończeniu potwierdziły się w znacznym stopniu wskazane w ramach prac nad LSR kierunki rozwoju sołectw gminy Brzeszcze i zadania służące ich urzeczywistnieniu. Wdrożenie w życie wskazanej powyżej wizji rozwoju sołectwa Skidziń wymaga zrealizowania co najmniej następujących zadań z zakresu odnowy wsi:

Miejsce rankingowe projektu	Nazwa projektu	Instytucja realizująca projekt	Okres realizacji projektu	Koszt realizacji w zł (brutto)
1.	Remont i wyposażenie Domu Ludowego w Skidzinie	Ośrodek Kultury w Brzeszczach	2009-2011	Brak danych (b.d.)
2.	Budowa parku sportowo – rekreacyjnego z zapleczem dla dorosłych i dzieci	LKS Skidziń / Gmina Brzeszcze	2010-2015	b.d.
3.	Wytyczenie, budowa i oznakowanie tras rowerowych	Gmina Brzeszcze	2010-2015	b.d.
4.	Budowa bocznego boiska	LKS Skidziń / Gmina Brzeszcze	2011-2015	b.d.
5.	Remont i modernizacja dworu w Skidzinie	Fundacja Pomocy Społecznej	2012-2015	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Dolina Soły” oraz warsztatów poświęconych przygotowaniu planów odnowy miejscowości

System wdrażania i monitoringu

Początkiem systemu wdrażania i monitoringu Planu Odnowy Miejscowości Skidziń na lata 2009 – 2015 jest przyjęcie POM uchwałami zgromadzenia wiejskiego Skidzinia oraz Rady Miejskiej w Brzeszczach.

Ocena efektywności POM będzie dokonywana corocznie przez zespół przedstawicieli Urzędu Gminy, Rady Miejskiej w Brzeszczach oraz Liderów lokalnej społeczności Skidzinia. Wspomniany zespół będzie również odpowiedzialny za działania informacyjne i promocyjne POM. Co najmniej raz w roku będzie dokonywana aktualizacja POM w oparciu o nowe zadania zgłaszane przez Radę Miejską, Radę Sołecką, Burmistrza. Dokonane zmiany będą zatwierdzane przez Radę Miejską w Brzeszczach w konsultacji z Radą Sołecką.

Gmina Brzeszcze jako instytucja wdrażająca będzie odpowiedzialna za składanie wniosków aplikacyjnych do instytucji grantodawczych, kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i z zapisami w POM, monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów, upowszechnianie informacji o współfinansowaniu realizowanych projektów przez UE.